

STANOVANJSKO NASELJE OLMO V KOPRU — Tu gradimo 330 stanovanj, do konca letošnjega leta bo vseljenih 170, dela pa bodo končana julija 1970

LETO XII. ŠT. 141

Ljubljana, december 1969

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Pogoji za večje poslovne uspehe

To so organizirano delo, kvaliteta ter vestno in ažurno obračunavanje opravljenih del, pravi naš glavni direktor inž. Hugo Keržan

Že več bralcev Gradisovega vestnika me je vprašalo, zakaj se naš glavni direktor inž. Hugo Keržan tako poredko pojavi v našem glasilu. Zato smo mu v imenu naših čitalcev ob tričetrletni bilanci postavili nekaj vprašanj.

1. vprašanje: Že v prejšnji številki našega glasila smo objavili značilno ugotovitev, da so naši rezultati ob tričetrletju dosti boljši pri večanju obsega del kot pri večanju uspeha. Kaj predlagate, da bi se položaj do konca leta popravil tudi glede uspeha poslovanja?

Odgovor: Menim, da je za letošnje leto značilna sorazmerno dolga zima, ki nam do polletja ni omogočila doseči večjega obsega del, kot smo ga opravili v letu prej. Naša ekspanzija se je začela dejansko šele v tretjem trimesečju, ko smo pričeli graditi vrsto novih objektov. Posledica tega je angažiranje znatnih sredstev za pripravljalna in ureditvena dela, ki se ne zajamejo vedno 100% v obračunih, pač pa v stroških. Računati moramo tudi s tem, da dejansko nimamo konjunkture v finančnem smislu te besede, kar pomeni dobre cene, primerne ponudbe in ugodnih rezultatov, temveč bolj v kopičenju del, ki smo jih uspeli dobiti z različni komercialnimi potezami, z delno razširitvijo gradnje za tržišče in nekaj velikimi objekti, ki smo jih praznili v zadnjem času. Zato mislim, da je za izboljšanje uspehov poslovanja potrebno predvsem čim bolj smotno organizirano delo in vestno in ažurno obračunavanje.

2. vprašanje: Danes mnogo razpravljamo o likvidnosti. Doseženi rezultati večine gospodarskih organizacij bazirajo na relativno nestabilnih pogojih gospodarjenja. Kako vpliva na naše uspehe gospodarska konjunktura oziroma kakšen je položaj zdaj in tem pogledu v podjetju?

Odgovor: Delno sem na vprašanje že odgovoril. Ne gledam današnjega tržišča kot nekaj konjunkturnega, prej so narasle naloge ob istih kapacitetah podjetja in isti kadrovski zasedbi. To seveda prinaša po eni strani občutek zasičenosti, po drugi pa strah pred problemi, ki jih prinaša nered v zvezi z materiali, zlasti cementom in betonskim železom. Nam je seveda prav, da delo imamo, da lahko z dosti optimizma gledamo tudi v prihodnje leto. Verjetno pa ni povsem zadovoljivo rešeno vprašanje cen, zlasti ne zaradi stalnih gibanj vseh stroškov navzgor.

3. vprašanje: Kako se bo naše podjetje vključilo v proces stabilizacije ob vedno bolj zahtevnih pogojih tržnega gospodarjenja. Kaj so prvenstveno naloge vseh poslovnih enot in kako si zagotoviti večjo re-produkcijsko sposobnost našega podjetja?

Odgovor: Smotrna uporaba vseh najnaprednejših tehničnih in organizacijskih ukrepov, ki nam bodo omogočili napraviti z danimi sredstvi in ljudmi čimveč. Najti bo treba še več usklajenosti in predvsem discipline pri razporejanju strojev, več reda

pri naročanju in uporabi deficitnih materialov, pravočasnega planiranja in seveda tudi izpolnjevanja postavljenih rokov ter končno vestnega in tekočega obračunavanja.

4. vprašanje: Z razvijanjem samoupravnih dogovorov pri določitvi enotnih izhodišč in pogojev gospodarjenja se bo medsebojno tekmovanje na trgu postavilo na enake osnove. Kot dolgoletnega strokovnjaka in poznavalca razmer v gradbeništvu vas vprašamo, ali ste prepričani v poštenost gradbenih podjetij in kakšne sankcije predlagate proti kršiteljem samoupravnih dogovorov?

Odgovor: Ker pravite, da sem poznavalec razmer v gradbeništvu, bi rekel, da nisem prevelik optimist glede samoupravnih dogovorov, četudi jih pozdravljam in pričakujem, da bodo vnesli na naše tržišče več reda. Tu ne gre niti toliko za poštenost gradbenih podjetij (vanjo že iz stanovske zavesti ne smem dvomiti), kot za možnosti, ki so jim pri izpolnjevanju samoupravnih dogovorov dane, saj nalagajo precejš-

nje obveznosti, ki ob naši, na splošno, nizki akumulativnosti, niso lahko izvedljive. Mislim pa, da je obveznost nekih minimumov tako za kal-

Nadaljevanje na 2. str.

Ob 29. novembru

Star kitajski pregovor pravi takole: če daš človeku ribo, se bo enkrat nasitil, če ga naučiš loviti ribe, bo preskrbljen za vse življenje. Nekako tako je tudi z našo gospodarsko reformo, ki smo jo bili začeli pred dobrimi štirimi leti in teče torej zdaj že peto leto prizadevanj, kako bi jo uresničili. Učimo se loviti ribe, marsikatero že ujamemo, marsikatera pa se nam tudi izmuzne, včasih iz neznanja, včasih tudi po nemarnosti, včasih pa »iz objektivnih razlogov«, ki so nam dostikrat izgovor za slabo ravnanje.

Pa vendar tudi taki objektivni razlogi obstajajo. Če pogledamo Jugoslavijo, kako se je razvijala zadnja leta, s kakšnimi problemi se srečujemo v njej, potem je treba vendarle reči, da je, takšna, kakršna je, rezultat prizadevanj vsakega naroda in narodnosti posebej za lastne razvoj in s tem za razvoj vseh. Uspeh enega je uspeh tudi drugih. Toda vsak izmed njih ima svojo zgodovino, da se je ne da izbrisati in je preseči, saj je razvoj neenakomeren in oddaljen tudi še vedno velike razlike tako v razvitosti kot tudi v pogledih, ki jih določena stopnja razvitosti poraja. Reforma, ki smo jo bili začeli, pa je v interesu vseh, in to tako družbena kot gospodarska.

To spoznanje se v besedah sicer že priznava, v čisto določenih zadevah, ko gre za čisto določene odločitve, pa marsikdaj prevlada poseben interes, ki pa ni vedno v skladu s splošnimi reformnimi prizadevanji. Marsikje je velika glad za investicijami in postavljajo le-te kot prvo stvar, ki naj bi prispevala k razvoju določenega območja in področja. Ali je zanje denar, to je drugo vprašanje. Posebno vprašanje pa je, ali bodo take investicije tudi v resnici najbolj prispevale k razvoju določenega področja. Dostikrat se zgodi, da potem investirajo, s tistim denarjem pa bi mogli do konca urediti vrsto drugih problemov, ki so najbolj boleči za določeno področje, npr. zaposlenost. Toda vsak ima pravico sam urejati in določati svoj razvoj in nikomur te pravice ni mogoče krati. Seveda pa mora vsak potem nositi tudi odgovornost za vse posledice, ki nastajajo zaradi take ali drugačne odločitve in opredelive razvoja. Prav v tem je trdnost našega sistema, samo da je zdaj še vedno preveč vmešavanja od zunaj in posebej »vladanja«, ki pomeni določanje pogojev dela in življenja v imenu delovnih ljudi in včasih tudi proti njihovi volji.

To je proces, ki smo ga zastavili v Jugoslaviji, ko smo začrtali pot razvoja samoupravne socialistične družbe. Vse staro pa je izredno trdoizvo in ljudi ne moreš spremeniti čez noč, saj so neposredni interesi tisti, ki opredeljujejo ravnanje, ni pa to toliko odvisno od stopnje izobrazbe, kar nekateri pravijo. Če bi bilo tako, potem bi morali najprej vse ljudi izobraziti, potem pa bi se šele »lahko šli« samoupravljanje. Ves doseženi jugoslovanski razvoj pa dokazuje prav nasprotno: ljudje se preobražajo v graditvi konkretnih družbenih odnosov. Ti odnosi pa se hkrati preobražajo z njimi.

Pri nas je tako, da nismo zadovoljni s tistim, kar že imamo in kar smo že stori. Vedno bi radi nekaj več in boljše. To je navsezadnje tudi gonilo napredka, kajti nehal bi se tisti hip, ko bi bili zadovoljni z doseženim. Zato tudi graja in kritičnost, ki jo tako radi pokažemo, ni nekaj nezaželenega. Toda dostikrat se niti ne zavemo prav ob tej kritičnosti lastnega duha, kolikšni so pravzaprav že doseženi uspehi na poti, ki smo si jo bili začrtali. Dostikrat nam morajo to drugi povedati. Nam Gradisovcem, najbrž tega niti ni treba, saj samo pogledamo, kaj smo z našimi žulji zgradili vsa ta leta, pa je uspeh tolikšen, da bi ga najbrž težko s številkami izmerili.

Prav bi bilo, ko bi prav ob prazniku, 29. novembru, rojstnemu dnevu naše socialistične domovine, vsaj za hip pregledali prehojeno pot. Prav gotovo bi si lahko čestitali, kot nam čestitajo zanj drugi, ki bi radi vsaj kanček tega, kar pri nas že imamo.

DELAVSKI SVET JE RAZPRAVLJAL

Gradivo, ki ga je obravnaval delavski svet na seji 14. novembra t.l., je obsegalo periodični obračun za letošnje tretje trimesečje, poročilo komisije varstva pri delu in predlog samoupravnih dogovorov v gradbeništvu.

O podatkih tričetrletnega obračuna je bilo že pisano v prejšnji številki Gradisovega vestnika. Delavski svet je sprejel periodični obračun, seznanil pa se je tudi s podatki za preteklih 10 mesecev. Po teh podatkih je bilo doseženo v tem času že 94% letnega plana, oz. za 26% več realizacije kot lani v enakem času. Porast osebnih dohodkov je precej skladen v posameznih enotah. Doseženo je bilo ugodnejše delilno razmerje pri razdelitvi dohodka oziroma čistega dohodka, kot je bilo planirano. Tudi število zaposlenih je že doseglo blizu 5000, če vključimo tudi vaje v skupno število naših kadrov.

Pred nekaj leti smo ugotavljali, da Gradis stagnira. Sedaj pa lahko vidimo, da naše podjetje vztrajno raste, saj je znašal naš delež v slovenskem gradbeništvu lani 9,7%, letos pa 10,1%. Povečanje gradbenih del je znašalo pri Gradisu v devetih mesecih 18%, medtem ko je bilo povečanje v poprečju slovenske gradbene operative 13%. Prav tako se je povečalo število opravljenih ur za 4%, v slovenskem gradbeništvu pa za 2%. Vrednost opravljenih del na eno uro se je pri

Gradisu povečala za 13%, poprečno pri drugih gradbenih podjetjih v naši republiki pa za 11%. To pomeni, da hitreje raste produktivnost. Kaže na dejstvo, da smo v našem podjetju letos napravili kvaliteten premik. Vztrajati bo treba, da homo še nadalje beležili stalni porast.

Predsednik komisije za varstvo pri delu je poročal o dogajanjih v podjetju v zvezi z varstvom ljudi pri delu. Ugotovil je, da varstvo ljudi pri delu sledi tehničnemu napredku v podjetju in so na tem področju vidni uspehi. Kljub temu pa so še vedno pomanjkljivosti, saj se pri nekaterih gradbiščih in obratih opušča določeni varnostni ukrepi zlasti pri občasnih delih. Odgovorni delavci se premalo zavedajo hudih posledic, ki lahko nastanejo, če se dosledno ne upoštevajo predpisi o varstvu pri delu.

Čeprav se je število poškodb na delu v primerjavi z lanskim letom zmanjšalo, ne moremo biti s tem že zadovoljni. Potrebno bo, da bodo komisije za varstvo pri delu v enotah pristopile bolj konkretno k svojemu delu, saj imajo za izvajanje ukrepov proti kršilecem predpisov vsa pooblastila.

Zmanjšanje poškodb in varnejše pogoje dela je mogoče doseči z rednim poučevanjem kadrov in preizkušanjem znanja o varstvu pri

delu. Kljub temu, da so bile za to izdana znatna sredstva v podjetju, kažejo številčni podatki, da 25% delovodij ni uspešno opravilo preizkusa znanja, od inženirjev in tehnikov 7%, od delavcev pa 11%.

Kljub temu, da je upoštevanje ukrepov v zvezi z varstvom pri delu delovna dolžnost slehernega delavca, se je komisija odločila nagraditi posebej tiste, ki so se predpisov dosledno držali in niso imeli v določenem času nobene poškodbe. Kot nagrade so predvidene značke, pohvale in tudi denarna nagrada. Podelitev naj bi bila svečana.

Na dnevnem redu seje DSP je bila nadalje obravnavati predlogov samoupravnih dogovorov v gradbeništvu o najnižjih obračunskih osnovah za delitev osebnih dohodkov in o vrednotenju dela v kalkulacijah in cenikih del, o osnovnih kriterijih za delitev dohodka v delovnih organizacijah gradbeništvu, o kalkuliranju in izplačevanju terenskih dodatkov ter o minimalnih nastanitvenih standardih in o zaposlovanju ter izobraževanju gradbenih delavcev.

Osnutke prvih treh dogovorov je dal delavski svet v razpravo kolektivu 29. oktobra letos. Razprave so bile opravljene in so enote poslale poročila, iz katerih je lahko delavski svet razbral, da v večini primerov na osnutke dogovorov ni pripomb. Gradbeno vodstvo z Jesenic pripominja, da bi bilo mogoče razpravljati o povečanju startnih osnov le po že znanih podatkih gospodarskega načrta za prihodnje leto, kajti pavšalno povečanje brez

Nadaljevanje na 4. str.

Kaj je pokazala raziskava o dodatnem izobraževanju

Raziskava, ki jo je izvedel center za raziskovanje javnega mnenja, je pokazala, da si naši delavci najbolj želijo strokovne izobrazbe, to je tiste, ki jo rabijo na delovnih mestih.

Iste rezultate smo dobili tudi mi ob zaključku raznih tečajev, skratka delavci se želijo izobraževati. Ker dodatno izobraževanje zahteva precej časa in napora, so zanimivi motivi, ki spodbujajo delavce k izobraževanju.

Poglejmo si v tabeli, kateri so najmočnejši motivi:

motivi	odgovori
— večji ugled med ljudmi	4,2 %
— večje možnosti napredovanja v službi	17,3 %
— večji zaslužek	23,2 %
— lažje sodelovanje pri upravljanju podjetja	7,0 %
— večja razgledanost in osebno zadovoljstvo	15,7 %
— brez motiva, ki bi spodbujal k izobraževanju	1,1 %
— ne pogrešajo izobrazbe	30,7 %
— brez odgovorov	0,8 %
Skupaj	100 %

Najmočnejši motivi so večji zaslužek, večje možnosti napredovanja v službi in osebno zadovoljstvo.

Obveznosti delovne organizacije v zvezi z državnimi prazniki

V zakonu o državnih praznikih so predvideni v naši državi kot prazniki: novo leto, prvi maj in 29. november. V 2. členu omenjenega zakona je določeno, da se novo leto praznuje 1. in 2. januarja, prvi maj 1. in 2. maja, 29. november pa 29. in 30. novembra. Če pade eden od navedenih dni na nedeljo, se šteje za praznik tudi prvi naslednji delavnik po teh dveh dnevih. Kot je znano, padata letos 29. in 30. november na soboto in nedeljo. Praznovanje bo potem tudi v ponedeljek.

Postavljajo se razna vprašanja, kaj je v primeru uvedenega petdnevnega tedna, če pade eden od navedenih dni praznika na soboto, ki je prosta zaradi razporeditve tedenske delovne obveznosti na pet dni. Zvezni sekretariat za delo je izdal tolmačenje, da se ne moreta šteti sobota in nedelja oba za dneva tedenskega počitka. To pomeni, da se ne more praznik, ki se praznuje dva dni in pade eden od teh na prosto soboto, podaljšati zaradi tega še za en delovni dan v naslednjem tednu. To velja samo v primeru, če pade en dan državnega praznika, ki se sicer praznuje dva dni, na nedeljo.

Kako je z nadomestilom osebnega dohodka za dneve državnih praznikov?

Delavcu pripada nadomestilo osebnega dohodka za dneve državnih praznikov v višini povprečnega enodnevnega zaslužka, ki ga je delavec prejel za opravljeno delo v mesecu, v katerem je praznik. Če pade praznik na prosto soboto, uvedene zaradi prerazporeditve tedenske delovne obveznosti na pet dni v tednu, ne more biti nobenega nadomestila, ker bi delavec tudi sicer v soboto ne delal in je svojo delovno obveznost že opravil v petih dnevih tedna. Nadomestilo osebnega dohodka pripada delavcu le za državni praznik, ki pade na druge dneve v tednu in to za toliko ur, kolikor je tisti dan redna delovna obveznost (npr. za ponedeljek 9 ur, za petek pa 8 in pol ur pri sedanjih razporeditvah tedenskega delovnega časa).

Če delavec dela na dan državnega praznika in pade ta dan na delavnik (ne pa tudi na soboto, ki je prosta), mu gre osebni dohodek za opravljeno delo in tudi nadomestilo zaradi državnega praznika.

R. Z.

Kadrovska služba podjetja pred novo in odgovorno nalogo

Na zadnjem sestanku in seminarju kadrovikov našega podjetja so se v zvezi s sistemizacijo delovnih mest in sploh popisom vseh delovnih mest dogovorili o marsičem.

Poleg tega, da so poslušali predavanji prof. dr. Staneta Možine in tov. Florijančiča o popisu delovnih mest, so se dogovorili, kako bodo v podjetju opravili to odgovorno nalogo, ki bo hkrati tudi osnova za analitsko oceno delovnih mest.

Že po sklepu zadnje seje delavskega sveta podjetja bo glavni direktor imenoval posebno občasno komisijo za izdelavo osnutka pravilnika o sistemizaciji delovnih mest v podjetju. Glavna komisija bo pripravila vprašalne pole, izvršila vse priprave ter se dogovorila za tehniko in metodo anketiranja. V poslovnih enotah bodo formirali posebne podkomisije.

Popis delovnih mest bo opravljen po poslovnih enotah. Seveda bodo pri tem pomagali šefi poslovnih enot. Vse anketne liste bo pregledala glavna komisija ter se o morebitnih spremembah posvetovala z glavnim direktorjem in šefi poslovnih enot.

Ko bo napravljena tabela sistemizacije, se bodo vpisala vsa delovna mesta po rangi od najvišjega navzdol. Vse skupaj pa bo potem predloženo centralnemu delavskemu svetu v potrditev.

Pred nami je še ogromno odgovornega dela in tega se kadroviki dobro zavedajo.

O popisu delovnih mest bomo še poročali.

Samoupravljanje je treba nenehno nadalje razvijati in utrjevati. Enostavno: zanj se je treba boriti, pa če nam gre v glavo ali ne

Krepka in resnična je misel, ki jo je na zadnji plenarni seji republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije izrekel predsednik komisije za samoupravljanje Mitja Švab. Razprava na seji je v glavnem potekala v zvezi s sedanjimi gibanji, hotenji in rezultati uveljavljanja člena 15. ustavnega amandmaja.

Kot udeleženec plenarne seje lahko trdim, da smo v primerjavi z drugimi podjetji v zvezi s spremembami, ki jih zahteva 15. amandma, na pravi poti. Naloge smo se lotili z vso resnostjo. Sekretar podjetja Rajko Zupančič se pri sestavi osnutka zaveda velike in odgovorne naloge, kajti potrebno je uskladiti interese celotnega podjetja z interesi poslovnih enot ter tako utrjevati bogato tradicijo samoupravljanja. Medtem pa še marsikje razpravljajo, kaj je gibalno razvoja samoupravljanja. Ali je to dobiček, dohodek, osebni dohodek ali borba za oblast? Pri nas je že skoraj vsakemu jasno, da sa-

moupravljanje pomeni perspektivo, v kateri je osvobojeni in celoviti človek, ki ima interes, da postane subjekt, nosilec vsega razvoja, pomemben soustvarjalec, ki noče biti le številka.

Glede samoupravljanja ne moremo razpravljati od začetka, kajti za nami je 20-letno delo in uspehi na tem področju. Glavna naša naloga pri obravnavi statuta je, kako v statutu in v praksi okrepiti vsestranske interese združenega dela ter da tako organiziramo in enotno utrjujemo že težko priborjene pravice.

C.

NADALJEVANJE S PRVE STRANI — NADALJ

Pogoji za večje poslovne uspehe

kulativne kot za startne osnove koristna in potrebna. Prepričan sem tudi, da bo imel tudi tak samoupravni dogovor neprimerno večjo težo tudi navzven in bo zato v korist gradbenih organizacij. Vsekakor pa je pri teh dogovorih poskrbeti tudi za učinkovito kontrolo in sankcijo proti kršilcem.

5. vprašanje: Znano je, da se morajo osebni dohodki gibati v skladu z rezultati gospodarjenja. Kakšen naj bo prihodnje leto sistem delitve dohodka in za koliko se bodo dejansko povečali osebni dohodki v letu 1970?

Odgovor: S sprejetjem samoupravnih dogovorov, ki fiksirajo startne osnove, smo sprejeli predvsem obveznost držati se nekega minimuma, ki pa je znatno višji, kot so bili starti doslej. Zato je pričakovati predvsem prerazporeditev v strukturi osebnega dohodka, tj. več v starte in manj v gibljivi del. Osnovno merilo za višino osebnih dohodkov pa bo še vedno ustvarjeni dohodek in s tem pripadajoči del za osebne dohodke, ki bo izviral iz našega gospodarskega načrta za leto 1970. Mislim pa, da bomo zelo zadovoljni, če bomo vzdržali prehod na 42-urni delovni teden, nadalje porast življenjskih stroškov, določene dogovorjene sklade, isti nadurni pribitek in isti stalnostni dodatek. Vse, kar bomo lahko izplačevali prek teh obveznosti, pa bo odvisno zlasti od uspešnosti našega poslovanja in naporov vseh naših delovnih ljudi, da bi dosegli čim boljše rezultate. Koliko pa bo to, ne bi mogel prerokovati ob današnjih izredno dinamičnih razmerah na gradbenem tržišču.

6. vprašanje: Naše bralce zanima, kakšni so rezultati poslovanja v Nemčiji, Avstriji in Libiji ter kakšne so perspektive zaposlovanja v tujini prihodnje leto?

Odgovor: Če naj govorim o uspehu poslovanja v inozemstvu, moram reči, da je zadovoljivo in prinaša podjetju kar lepe devize, ki jih potem uporabi za nakup novih strojev. Tudi perspektive za leto 1970 so v Nemčiji in Avstriji ugodne, ne vemo pa, če ne bodo kakšni novi predpisi to dejavnost zavrlili. Dela v Libiji zaenkrat še ne moremo oceniti, kar se tiče uspeha. Brž ko pa bomo to ugotovili, bomo sprejeli sklep o našem nadaljnjem angažiranju. Ker pa je dobiček v inozemstvu podvržen davku, o njem ne bi mogel jasneje govoriti.

7. vprašanje: Znano je, da se bo spomlad prišla gradnja prvega odseka avto ceste Vrhnika—Postojna. Vse kaže, da bodo pogoji pri licitaciji zelo ostri, saj se je natečaja o sposobnosti podjetja udeležilo 24 podjetij, od tega kar 8 podjetij iz tujine. Ali smo v našem podjetju pripravljeni na to in kako potekajo priprave ob morebitnem uspehu pri prevzemu del?

Odgovor: Gradnja avto ceste Vrhnika—Postojna bo tudi za naše podjetje v sklopu z drugimi podjetji v

sestavu GAST velika in odgovorna naloga. Lahko rečem, da smo se zelo vestno in skrbno lotili vseh predpriprav, da bi bili čimbolj konkurenčni in operativni. Naše delo prehaja sedaj v drugo fazo, tj. pripravljanje ponudbe. To je seveda najtežji del, pri katerem je veliko lažje biti pameten po opravljeni licitaciji kot pa prej. Vsekakor pa se bomo potrudili, da bomo z izborom najsodobnejše tehnologije, ob uporabi najboljših razpoložljivih strojev in enotnem smotrnem pristopu k delu konkurenčni in delo tudi dobili. Ko pa bomo dosegli to fazo, pa predlagam nov intervju.

8. vprašanje: In končno še zadnje vprašanje: Naše bralce zanima, kako je z izdelavo konkretnega predloga glede financiranja in lokacije za nove poslovne prostore centrale podjetja. Kdaj in kje bomo pričeli z gradnjo novih poslovnih prostorov?

Odgovor: Po grobih ocenah potreb prostorov centrale, vključno s Projektiivnim birojem, moramo računati s ca. 3000 — 3500 m² prostorov. Zaenkrat sta nam na voljo dve lokaciji v centru mesta in so v teku že natečaji za idejne rešitve. Kot vidite, je to še daleč, zato smo se odločili, da bomo začasno preselili Projektiivni biro v Kersnikovo ulico v objekt, ki ga sedaj gradimo. S tem bomo dobili nekaj več prostora za potrebe centrale. Ko pa bo zgrajena bodoča poslovna zgradba, bomo prodali sedanje prostore centrale in pisarne v Kersnikovi ulici in s tem delno pokrili stroške za gradnjo. Zato bomo ob letošnji bilančni razpravi predlagali 5-letni program zbiranja sredstev za to gradnjo.

Iz vojske nam pišejo

Tokrat se je oglasil naš bivši vajenec Ivan Horvat, ki služi vojaški rok v Karlovcu. Tako piše: Da se predstavim. Bil sem vaš štipendist — vajenec strojne stroke. Po končanju vajeniške šole sem delal v Strojno prometnem obratu kot strojnik na bagru »Liebher«. Po enem letu sem odšel k vojakom. Tudi tu upravljam traktor T-nos.

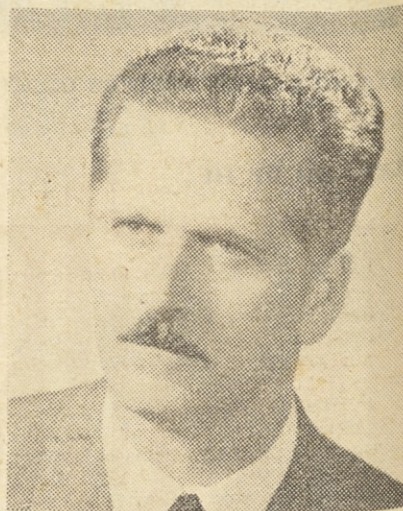
V času mojega šolanja sem spoznal podjetje oz. Strojno prometni obrat ter ugotovil, da ima pravilen odnos do vajencev in pozneje do delavcev ter ima razumevanje za težave na terenih.

Moja želja je, da bi se, ko bom odslužil vojaški rok, znova zaposlil pri podjetju kot strojnik, za kar imam veliko veselje.

Rad bi pozdravil vse člane kolektiva, posebno pa sodelavce v servisni delavnici SPO, mojstra Martinčiča, tov. Zavrtnika, Lukmana, Puglja in druge, katerih imen se več ne spominjam.

Želel bi, če bi lahko dobival Gradisov vestnik, kateri bi mi krajšal čas in da bi bil na tekočem z dogajanjem v podjetju.

Ivan Horvat,
VP 2556/10-Ve 2
Karlovac

Ob jubileju Marjana Frasa

Vedno več »mladeničev« se srečuje z »Abrahamom«. Med njimi je seveda tudi naš Marjan Frasa, tehnični pomočnik lesnega industrijskega obrata v Škofji Loki.

Verjeli ali ne, da je Frasa še v resnici tak mladenič, kot je na sliki.

No, povrnimo se na začetek.

Marjan Frasa je 21. novembra 1969 praznoval 50-letnico svojega rojstva. Rojen je bil v Gorenji vasi. V našem podjetju je zaposlen že več kot 20 let, saj se je v naš kolektiv uvrstil že 10. januarja 1947. Dolga leta je delal v našem podjetju bodisi na terenu, bodisi na odgovornih mestih v raznih enotah. Med drugim je bil nekaj časa tudi šef samostojne enote v Kranju, v Savinjski dolini in v Zahodni Nemčiji.

Jubilantu, ki je bil na vseh službenih mestih v našem podjetju vselej vreden, marljiv in predan delavec, vrh tega pa tudi močno priljubljen tako pri delavcih kot pri svojih nadrejenih, želimo ob »Abrahamu« še veliko prijetnih let v naši sredini, seveda pa tudi zvrhan koš sreče in zdravja.

C.

Srečanje z Abrahamom

Življenje teče svojo pot. Leto je dolgo, več let pa zelo hitro mine. Iz naše poslovne enote je letos praznovalo polstoletnico svojega življenja kar osem članov naše poslovne enote: Angela Duhovnik, Josip Golub, Stefan Gomboc, Vaso Klajič, Miha Krpič, Ivan Mikac, Jakob Slavčič in Vladimir Perič. Zal, od vseh nismo uspeli dobiti njihovih fotografij, tako objavljamo le sliko našega Vladimira Periča, KV tesarja.

Tov. Perič je v naši enoti že od leta 1964 dalje. Med tem časom je bil skoraj 2 leti v Nemčiji, 4 mesece v Avstriji, sedaj pa že leto dni dela na našem gradbišču v Kopru. Njega kot tudi vse druge jubilate bi morali pohvaliti, kajti vsi vestno izpolnjujejo svoje naloge, se trudijo za dobrobit podjetja, so disciplinirani in vedno pripravljeni iti tja, kjer zahteva potreba. Vsem jubilantom iskrene čestitke iz naše poslovne enote v želji, da bi še vrsto let delali med nami.

Ivan Grilje

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani — Izhaja mesečno

Šoštanj III - vse po programu

Veliko gradbišče termoelektrarne Šoštanj III postaja vse bolj zanimivo, zato res ni bil odveč nedavni obisk, na katerem je bilo moč marsikaj videti, zapisati in tudi poslikati

Na razsežnem prostoru se dvigajo ogromni kupi gramoza, zraven njih so naprave bentonarne, med njimi pa že kaže obrise bodoča strojnica in zraven nje se je že do višine 33 m povzpelo ogrodje za kotelske naprave. Na drugi strani sedanje elektrarne pa so delavci že tudi izkopali globoko in široko jamo za hladilni stolp, ki bo v prihodnosti delal družbo dotedanjima stolpoma, a bo od njiju večji korenjak, ob vznožju širok 90 m in prav toliko visok. Prvi gradbeni objekt, 79 m visok stolp za dvigalo pa je že pod streho, okrašen s smrekjo in dokaz prve delovne zmage delavcev »Gradisa«. Ob prihodu na obsežen gradbeni prostor se mi je »zadelo gradbišče kot veliko mravljišče. Vse si je bilo mogoče ogledati, vendar se s tem nisem zadovoljil. Zato so bili še bolj zanimivi podatki, ki sem jih zvedel od vodje investicijske skupine elektrarne, inž. Arna Svetlina na eni strani ter enega od vodij objekta »Gradis« tov. Vladimira Prosenika, kako daleč je že gradnja in montaža objektov nove, porajajoče se elektrarne.

Ing. Svetlin nas je seznanil s problematiko gradnje i npovedal: »Naša naloga je koordinirati delo z izvajalci del in z dobavitelji. Zato imamo v svojem okviru pet sektorjev, ki se vsak samostojno po svojem vodji povezuje z izvajalci. Trenutno je najaktualnejše delo sektroja za

gradbene zadeve, ker je treba najprej zgraditi določene objekte za bodočo montažo naprav in opreme. V glavnem smo z izvajalcem gradbenih del »Gradisa« iz Celja zadovoljni, ker se vsi trudijo izpolnjevati določen investicijski program v okviru postavljenih rokov. Do začetka novembra so že povsem zgradili temelje za kotlovnico, stolp za dvigalo, izkopali so temelje za strojnico in že betonirajo v njej stebre. Zgrajen je tudi turbinski temelj in vse je pripravljeno za nadaljnje betoniranje. Vendar pa so gradbena dela nekoliko v zaostanku pri bunkerskem delu. Problem je največji zaradi cementa in betonskega železa, ki ju od proizvajalcev ni mogoče redno dobivati. V tem je tudi vzrok delnega zastoja gradbenih del. Prav zato smo pomagali intervenirati v Cementarni Trbovlje. Le-ta pa ima seveda težave še zaradi nedavne redukcije električne energije, zraven tega pa obstaja tudi nevarnost, da bo morala dobavljati cement od potresa porušeni Banjaluki in prizadetim krajem. Če bi hoteli v roku nadaljevati gradnjo, bi morali dobivati na gradbišče dnevno vsaj 4 vagone cementa. Sicer pa v inozemskih tovarnah že izdelujejo posamezne dele opreme in tudi domači kooperanti se trudijo, da bi izpolnjevali roke. Lahko pa rečem, da se izvajalci del, med njimi v prvi vrsti Gradis, držijo sklenjenih pogojev in je sodelovanje z njimi kar zadovoljivo.

Tov. Prosenik je prav tako posredoval nekatere zanimive podrobnosti: »Naša naloga je dograditi vse objekte v skladu z določenim programom in po možnosti do postavljenih rokov, da bi lahko drugi izvajalci za nami nemoteno začeli z montažo. Doslej smo roke v glavnem izpolnjevali, velika težava pa je zaradi pomanjkanja cementa in betonskega železa. Cementa smo porabili doslej že okrog 4000 ton, do konca gradnje pa ga bomo prav gotovo 20.000 ton. Gramoz dobivamo iz Otiškega vrha in Vrpolja. Opaže imamo res kvalitetne in z njimi hitro gradimo.

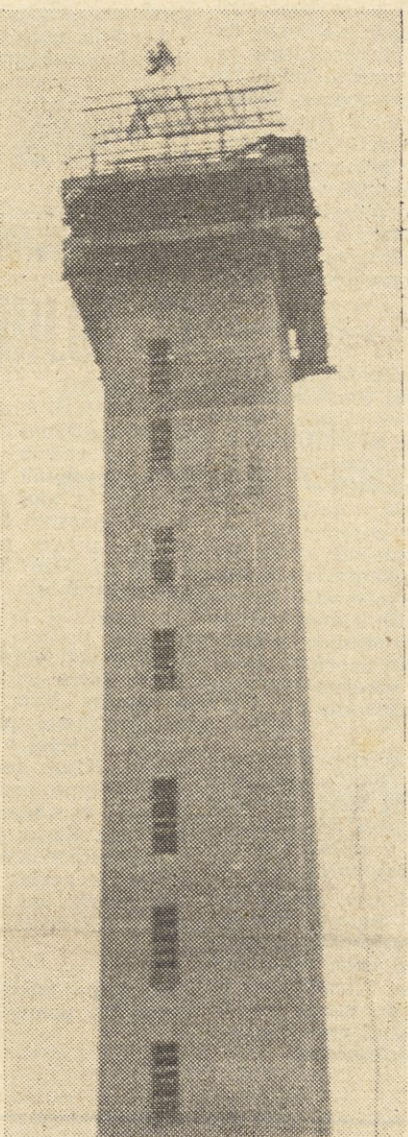
Nekaj časa, poleti v naši največji sezoni, nam je hudo nagajalo vreme, ki pa je sedaj v pozni jeseni za čudo naklonjeno in nam je proti pričakovanju omogočilo nemoteno nadaljevanje gradnje. S tem bomo lahko nadoknadili zamujeno in morda zgradili še več, kot smo za ta čas predvidevali.

Težave pa so tudi neizogibne in brez njih ne gre. Med tem časom, ko smo z gradnjo začeli, pa do zdaj, se je menjala že okrog polovica de-

lavcev. Je pač tako, da v gradbeništvu ta problem še ni zadovoljivo rešen.

Zvedeli smo še, da rešujejo vse probleme z zastopniki investitorja sproti in imajo z njim zelo dobro povezavo, da pa interne probleme med 270 sedaj zaposlenimi delavci rešuje obratni delavski svet.

Vsi pa z zaupanjem gledajo v prihodnost, da bodo na jesen čez dve leti skupaj slavili veliko delovno zmago, začetek obratovanja elektrarne III.

Na 79 m visokem stolpu za dvigalo so že postavili smrečico

Slovo od delovodje tovariša Franca Baliža

Zahrbtna bolezen je nenadoma pretrgala življenjsko nit dolgoletnega člana kolektiva »Gradisa« tovariša Franca Baliža.

Ceprav počiva v temnem grobu že več kot mesec dni, je prav, da se od njega poslovimo tudi v našem glasilu.

Rodil se je 12. 3. 1914. leta. Že kot otrok je moral preživljati vojno viharo prve svetovne vojne. Po končani osneovni šoli se je odločil za zidarski poklic in se izučil te obrti, pozneje je obiskoval delovodsko šolo in jo uspešno končal. Kot gradbenik je okusil kruh sezonskega delavca v predvojni Jugoslaviji.

Po končani drugi svetovni vojni se je aktivno vključil v obnovo porušene domovine. Leta 1947 je nastopil delo pri »Gradisu« in ostal član kolektiva vse do svoje smrti. Udeležil se je vseh večjih gradenj »Gradisa« in vselej povsod pokazal neizmeren elan do dela. Bil je samozavesten, iniciativen in discipliniran delavec — delovodja in mlajšim generacijam za zgled. Spoštovali so ga tako podrejeni kot nadrejeni. V zadnjih letih se je udeležil intenzivnih gradenj, ki jih je izvajalo gradbeno vodstvo Ljubljana v Opatiji in istrskem Primorju. Tudi letos ni ugovarjal, ko je bil odrejen kot delovodja na gradbišče v Portorož. Odsel je in pričel z delom na tem gradbišču poln življenja in elana do dela. Bil je vedno vesel, šaljiv in priljubljen med ljudmi — delavci. Vsako delo je vzel resno in ga izpolnjeval po dobljenih nalogah.

V soboto dne 27. septembra je z gradbišča Portorož odšel domov misleč, da se bo v ponedeljek spočit vrnil na delo. Zahrbtna bolezen ga je v nedeljo 28. septembra prisilila na odhod v bolnišnico in ga 15. oktobra iztrgala iz naših vrst.

Na zadnji poti smo ga spremili z udeležbo velikega števila članov gradbenega vodstva Ljubljana in drugih njegovih sorodnikov, sodelavcev, prijateljev in znancev dne 17. oktobra na pokopališče v Vodicah.

Tovariš Baliž nam bo ostal v spominu kot dober delavec, sodelavec in tovariš. Za ves njegov trud in požrtvovalnost se mu še enkrat najlepše zahvaljujemo.

Ivan Grilje

Sto ljudi, sto čudi

Kolkor imam las na glavi, se kesam, da sem prevzela kuhinjo, pravi kuharica

Ko smo obiskali mariborsko enoto, so ljudje zelo pohvalili hrano in kuharico. Toda ko smo šli v počitniški dom ravske železarnice, kjer pripravljajo Mariborčanom hrano, je bila šefinja precej slabe volje.

»Kolikor imam na glavi las, toliko se kesam, da sem prevzela kuhinjo,« je dejala. »Zelo kritični so nekateri do hrane. Vem, da je med ljudmi nekaj posameznikov, ki vsako malenkost pregodrnjajo. In če zabavljata nad hrano samo dva, se jima kaj kmalu pridruži še cela skupina.«

Pri Ljubljancih smo slišali, da je bila hrana prej boljša kot zadnje čase. Zato smo o tem pobarali šefa iz Ljubljane, tovariša Marjana Primožiča.

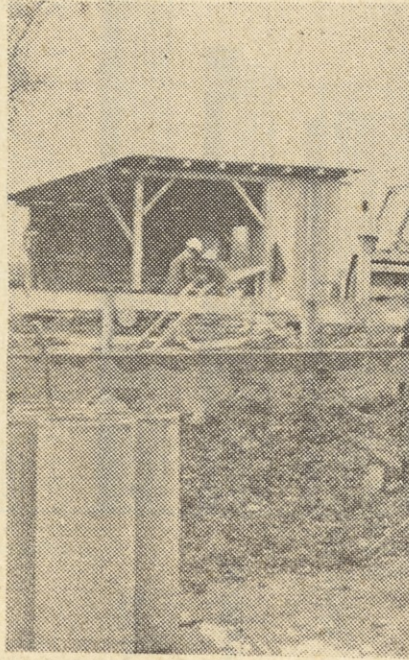
»Ja, kaj pa morem,« je dejal. »Rekel sem v kuhinji, naj dajo vsega toliko, da bodo imeli ljudje dovolj, ter da bodo siti. Ampak kaj vem, da se to ne da urediti. Sicer pa mislim, da pri hrani bolj kot druge velja tisti rek: sto ljudi — sto čudi. Tisto, kar je enemu silno všeč, je za drugega popolnoma zanič, skoraj neužitno.«

Vsekakor bi tovarišu Marjanu lahko precej pritrdili.

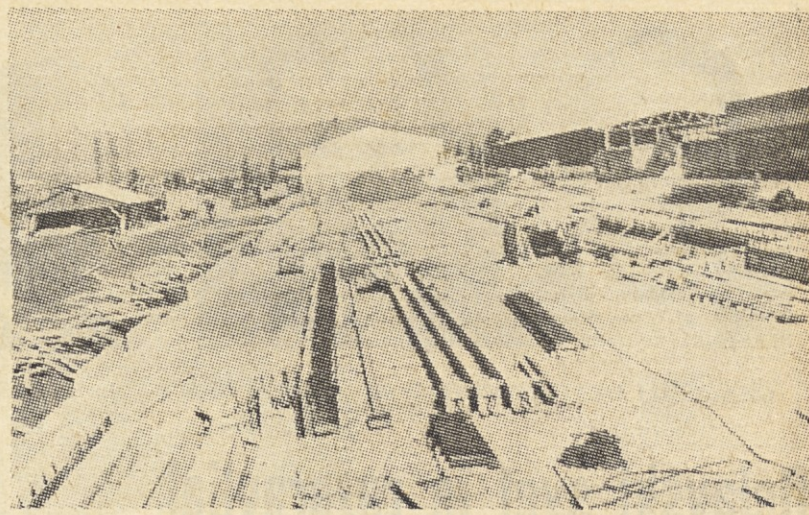
Šefa Ljubljancem smo mimogrede povprašali tudi, kako je s toplimi prhami, da bi se lahko delavci kdaj pa kdaj temeljito umili. Povedal nam je, da je že poleti zaprosil za premično kopalnico, ki jo ima podjetje »Slovenija-česte«. Vendar doslej te kopalnice še ni v Portorož,

Pritrdil pa je, da bo treba misliti tudi na to zadevo in jo nekako ugodno rešiti, saj je treba delavcem nuditi tudi možnost, da se od časa do časa okopajo oziroma umijejo pod toplo prho.

Upajmo, da bodo prhe čimprej urejene.

Ob pričetku gradnje novega hladilnega stolpa v Šoštanju

Začetek del na javnih skladiščih v Žitneku pri Zagrebu

Skrite rezerve

Komisija za varstvo pri delu je na zadnjem sestanku centralnega delavskega sveta predložila v razpravo obširno poročilo o nalogah in rezultatih svojega dela. Med drugim je bilo v poročilu navedeno, da nekateri opuščajo varnostne ukrepe, predvsem pa pri kratkotrajnejših delih.

Vse to ima dostikrat hude posledice tako za delavce kot za podjetje, kajti zaradi izostankov in bolezni smo izgubili že velike vsote denarja.

Priznati moramo, da se še premalo zavedamo, kolikšne stroške in izgube povzročajo poškodbe in obolenja pri delu. To je tudi razlog, da zoper poškodbe in obolenja ne bijemo dovolj odkritega boja. Če bi pa vedeli, kolikšne vsote denarja »požirajo« poškodbe in obolenja, bi se resneje uprli in ne bi dovolili tako visoke pogostosti poškodb in obolenj pri delu.

Dokler ne bomo spoznali in se zavedali, da ima varovanje delavca pri delu pred poškodbami in obolenji poleg človeškega — humanega in moralnega — etičnega tudi ekonomski pomen — to pa zato, ker je delovni človek najvažnejši faktor v proizvodnji — bo ostalo pri vseh dosedanjih dogajanjih in ponavljanju.

Ce pa hočemo resno poseči v boj z ekonomskega stališča, pa moramo poznati tudi ekonomske posledice poškodb:

- efektivni izdatki podjetja in družbe za poškodovanega delavca;
- vzdrževanje poškodovanega v primeru invalidnosti;
- vzdrževanje njegove družine v primeru smrti poškodovanega;
- začasen ali trajen izostanek delovnega učinka poškodovanca;
- zmanjšan delovni učinek sodelavcev in predpostavljanih ob času poškodbe;
- materialna škoda, povzročena na napravah, materialu in podobno;
- izpad proizvodnje zaradi mirovanja poškodovanih naprav — in surovin; itd.

Poleg tega moramo vedeti, da poškodbe pri delu ovirajo doseganje ekonomskih ciljev, kar povzroča zmanjšanje proizvodnje, dohodek delovne organizacije in tudi znižanje narodnega dohodka. Če pa se organizirano upremo zoper »nesreče« pri delu, se bomo izognili nepotrebnim izgubam in s tem močno povečali našo proizvodnjo.

Kakšna je skrb za varnost delavcev pri delu in kakšno je gibanje poškodb po poslovnih enotah, je razvidno iz podatkov za devet mesecev leta 1969, ki jih navajamo:

Poslovna enota	Poprečno zaposlenih	Stevilo poškodb	Dnevi bolovanja	% izgubljenih dni
Celje	441	47	672	0,93
Jesenice	404	24	258	0,37
Koper	230	21	233	0,52
Ljubljana	484	26	491	0,89
Ljubljana okolica	365	27	526	0,86
Maribor	729	26	385	0,35
Ravne	292	4	43	0,07
KO Ljubljana	203	14	113	0,31
KO Maribor	180	9	271	1,01
Skofja Loka	180	21	342	1,17
OGP Ljubljana	195	20	380	1,28
SPO Ljubljana	209	10	176	0,60
Biro za proj.	28	1	4	0,69
Up. sam. domov	27	—	—	—
Železokrivnica	59	4	46	0,46
Centrala	162	1	23	0,20
Podjetje	4188	255	3963	0,60

Navajamo tudi podatke o gibanju poškodb za samostojno obratno enoto v Nemčiji za osem mesecev leta 1969, ki so naslednji:

Poprečno zaposlenih	Stevilo poškodb	Dnevi bolovanja	% izgubljenih dni
219	34	319	0,90

Primerjajmo še podatke za leto 1969 s podatki o poškodbah za isto obdobje iz leta 1968! Ti so naslednji:

Poprečno zaposlenih	Stevilo poškodb	Dnevi bolovanja	% izgubljenih dni
4060	303	4807	0,73

Ne smemo biti zadovoljni, ampak vztrajati, da se varnostni ukrepi pri delu še dosledneje izvajajo, saj so v podjetju za to ustvarjeni vsi potrebni pogoji.

Lo-Jo.

GRADISOVI DVAJSETLETNIKI: Od leve proti desni so: Martin Vučko, Lovrenc Zajšek, Franc Novinc, Ivan Kosec, Franc Arnuš, Ivan Keršmanec in Anton Vugrinec

Delavski svet je razpravljajl

nadaljevanje s 1. str.

zagotovitve potrebnih sredstev predvidenega dohodka ni mogoče smatrati za realno. K temu še pripominjajo, da ni smotrno prelivati v startne osnove tista sredstva, ki so bila doslej uporabljena za nagrajevanje po uspehu poslovanja enote (t.i. gibljivi del). Smatrajo tudi, da se zaradi zvečaja startnih osnov oziroma osebnih dohodkov ne smejo okrniti skladi, ki so nujno potrebni za razširjeno reprodukcijo. Za osnutek dogovora o terenskih dodatkih smatrajo, da ni sprejemljiv.

Delavski svet gradbenega vodstva Ljubljana je pri razpravi osnutkov samoupravnih dogovorov, katero je imel 7. novembra, sklenil predlagati delavskemu svetu, da naj se razčisti ali so predlagane osnove za posamezne kategorije mišljene kot najnižje — začetne osnove, ali je to le poprečna vrednost za navedene kategorije delavcev. Nadalje ugotavljajo, da bo sprejetje oziroma podpis predlaganega samoupravnega dogovora glede povišanja startnih osnov ogrozilo finančni uspeh nekaterih enot, ker so že za prihodnje leto prevzela dela po nižjih cenah in je na tržišču poleg tega še nadalje velika nestabilnost. Zlasti pa se lahko le-ta še poveča zaradi predvidenih restrikcij v investicijski politiki gospodarstva. Predlagajo, da naj delavski svet zagotovi takim enotam manjkajoča sredstva iz rezervnega sklada za interno izravnavo, katerega pa bo potrebno krepko povečati.

Glede dogovora o terenskih dodatkih so mnenja, da naj se pdpis odloži, dokler se v zveznem merilu ne razčistijo sporne zadeve.

Clani delavskega sveta so o predlaganih osnutkih dogovorov na seji veliko razpravljali. Razčistiti je bilo potrebno določene nejasnosti, zlasti glede izračuna, koliko sredstev iz dohodka bo v bodoče porabljeno za osebne dohodke in kakšne so možnosti, da se startne osnove za delitev osebnih dohodkov povišajo v predlagani višini po samoupravnem dogovoru. Nejasnost je bila glede vprašanja, ali veljajo predlagane višine startnih osnov na eno uro pri že uvedenem 42-urnem delovnem tednu, ali pa jih bo pri nas potrebno še povečati, ko bomo prešli na skrajšan delovni teden. Nejasnost je bila razčiščena na podlagi besedila samoupravnega dogovora, ki izrecno navaja, da so predlagane višine startnih osnov na eno uro mišljene pri 42-urnem delovnem tednu. Zato pri nas zaradi prehoda na krajši

delovni teden (od 1. januarja 1970), predlaganih osnov ne bomo ponovno povečevali.

Clani delavskega sveta so nadalje pripominjali, da predloga samoupravnega dogovora o izplačevanju terenskih dodatkov v takšni obliki ne morejo sprejeti. Bolje pa so posamezni članje ugotavljali, da je napačno mišljenje, da bodo tudi osebni prejemki, ki jih prejmemo za opravljeno delo, povečani v enakem odstotku kakor se predvideva za startne osnove. Višina osebnih dohodkov je odvisna od doseženega dohodka in od vnaprej postavljenega delitvenega razmerja. Kolikor ne bomo na tržišču dosegli višje cene, ne bo dohodek večji, tudi ne osebni dohodki. Če bomo morali izpolniti tudi dogovor o osnovnih kriterijih za delitev dohodka, kateri zahteva zagotovitev minimalnih skladov za razširjeno reprodukcijo, standard in za izobraževanje.

Glede na potek razprave je predsednik delavskega sveta predlagal, da bi dokončni sklep o sprejemu osnutkov samoupravnih dogovorov preložili še za nekaj dni, da se temeljiteje izdelajo vsi izračuni. Clani delavskega sveta pa so se odločili, da se naj osnutek predloga samoupravnega dogovora o najnižjih obračunskih osnovah za delitev osebnih dohodkov in vrednotenju dela v kalkulacijah in cenikih del ter dogovorov o osnovnih kriterijih za delitev dohodka sprejme. Odklonili so pa sprejem predloga samoupravnega dogovora o kalkuliranju in izplačevanju terenskih dodatkov. Osnutki ostalih samoupravnih dogovorov (o minimalnih standardih, izobraževanju in zaposlovanju) niso sporni, vendar bi bilo mogoče obravnavati sprejem tudi pozneje, ker so tudi roki izpolnjevanja po predlogu daljši.

Iktrati s pristankom na prej omenjen samoupravni dogovor je delavski svet naročil komisiji za notranjo delitev, da izdela predlog spremembe pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in delitvi dohodka, v smislu zahtev, ki so v teh samoupravnih dogovorih.

Na koncu se je delavski svet sklenil povečati udeležbo podjetja pri financiranju rekonstrukcije trboveljske cementarne za milijon novih dinarjev in bomo imeli tako tudi zagotovljeno dobavo cementa. Financiranje bi bilo v naslednjih dveh letih, vrnila pa bo cementarna sredstva z obrestni vred v obrokih, ko bo rekonstrukcija dokončana.

R. Z.

Stanovanjsko naselje v Dobji vasi se naglo širi

Z novim delavskim naseljem PE Ravne je že zrastle več vrst stanovanjskih enodružinskih vrstnih hiš.

Gradnja v Dobji vasi dobro napreduje in je vedno več vrstnih hiš, ki se pomikajo proti Prevaljam. Hišice so enonadstropne, klasične izvedbe in se delajo po tipu A in B projektantskega podjetja »KOMUNAPROJEKT« iz Maribora. Enota je delo dobila po

hudi borbi s konkurenčnimi gradbenimi podjetji pod dokaj neugodnimi finančnimi pogoji. Prva dela so se začela meseca junija 1967. Enota gradi vrstne hiše do III. razširjene gradbene faze za investitorja Železarno Ravne. Investitor nato odda hišice v nadaljnjo gradnjo svojim delavcem. Do sedaj je zgrajenih že 45 stanovanj, v gradnji pa jih je še 41, ki bodo do konca leta zgrajena. L. L.

IZ TUJIH LOGOV

Moj mlajši brat je pisal iz vojske. »Danes smo vežbali metanje ročnih granat. Najprej smo metali ročne granate za vajo in moj najboljši met je bil ponosnih 27 m. Ko smo metali prave granate, sem prišel na 39 m. Smešno, kako vpliva strah!«

Žene se oblačijo, da bi mo- žem ugajale in da druge je- zijo.

Žena reče pred jesenskim sprehomom možu: »Že eno leto nosim isto obleko na spre- hod! Kaj praviš k temu?« Mož: »Že deset let hodim z isto ženo na sprehod!«

Reklama za solidne vozni- ke avtomobilov: »Previden vo- zač pride morda zadnji na cilj, ampak on pride!«

V industrijskem mestu, kjer so bili v zraku oblaki dima, je bil na sončni uri takle napis: »Ne obratuje!«

Desetletni nečak je smatral šolo za potrebno zlo in je vedno vse obveznosti čim hitreje opravil in s čim manj truda. Nedavno so morali učenci pri risanju narisati mestno ulico. Kdor je bil gotov, je lahko šel domov. Nečak je bil takoj go-

tov, ker je med hišami narisal prazno ulico. Učitelju je bilo to premalo in je dejal, da bi moral narisati še kak avtomobil na ulici. Nečak je vzel risbo, pa jo je kmalu prinesel nazaj.

Vrisal je samo znak za pre- povedano vožnjo z avtomobi- li.

Neki možakar je na pošti naročil za svoj telefon tajno številko. Se preden je sporo- čil novo številko svojim po- slovnim prijateljem, ga je po- klical ženski glas: »Ali imate možnost?« Možakar potrdi. »Ali imate rebra?« Možakar potrdi. Ko je ženska pri tele- fonu hotela vedeti še za ceno, je možakar odgovoril: »Obža- lujem, ampak od tega ne mo- rem ničesar.« Po nekaj dneh, ko je bilo še več telefonskih pozivov, je ugotovil, da mu je pošta dodelila številko, ki jo je imel prej mesar.

Letni plan skupne proizvodnje za leto 1969 je dosežen z 92,6 % in je že pet poslovnih enot (PE), ki so to vrednost presegle. Pre- sežek mesečne kumulativne vred- nosti za obdobje januar—oktober je dosti velik (+19,3 %) in je v primerjavi s prejšnjim mesecem za 2 % večji. Tudi v primerjavi z istim obdobjem lani je ta rezul- tat boljši, saj je lani v oktobru znašal presežek mesečnega ku- mulativnega plana le 12,3 %, medtem ko dosežek letnega plana ni dosti večji od istega kazalca

lani (+0,4 %), ker je dinamika plana predvidela v zadnjih me- secih malo močnejšo realizacijo kot lani, realno pa lahko pri- čakujemo presežek vsaj v istem odstotku.

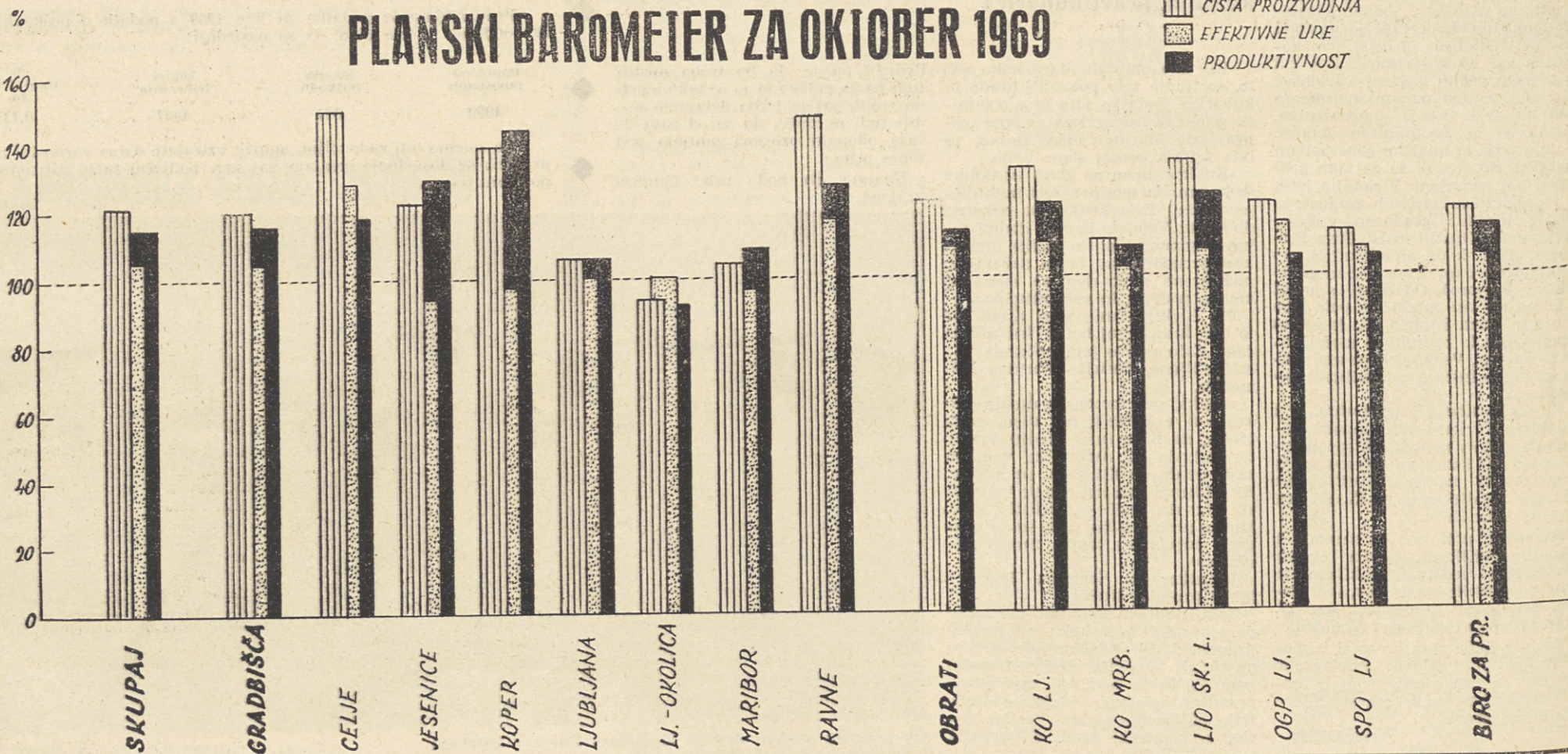
Pri vrednosti skupne proizvod- nje imajo vse PE pozitivne ka- zalce, ki se gibljejo od +4,7 do +36,5 %. Pri čisti proizvodnji je presežena mesečna kumulativna vrednost za 20,5 %. Samo ena PE ni dosegla plana vrednosti čiste proizvodnje in je za 7,5 % pod predvidenim. Letni plan vredno-

sti čiste proizvodnje je že 6 PE presežlo. Podjetje kot celota pa je preseglo plan čiste proizvodnje za obdobje januar—oktober za 20,5 %, kar je za 1,6 % boljši re- zultat kot prejšnji mesec. V pri- merjavi s istim obdobjem lani pa so letošnji planski kazalci čiste proizvodnje dosti ugodnejši. Lani smo v istem obdobju dosegli 92,2 % letnega plana čiste proiz- vodnje, medtem ko smo letos do- segli že 94 %, to je za 3,8 % več. Medsebojne razlike mesečnega plana so dosti večje kot pri skup-

ni proizvodnji in se gibljejo od —7,5 do +50,4 %.

Izvršitev plana pri obrtniških delih pa še v večji meri variira in so medsebojne razlike še do- sti večje kot pri čisti proizvodnji, vendar se presežki medsebojno dopolnjujejo in zato pri skupni proizvodnji ni tako velikih razlik med posameznimi PE. Polovica PE ni dosegla plana obrtniških del, vendar je v celoti presežen, ker so presežki večji kot nedo- seženo. Letna planirana vrednost je za 5,6 % presežena.

Tudi pri učinkovitih urah bele- žimo presežek plana, kar pa je za uspeh podjetja negativen ka- zalec. Toda zaradi močnega pre- seganja vrednosti čiste proizvod- nje je produktivnost (vrednost čiste proizvodnje na efektivno uro) kljub večji porabi ur poziti- tivna. V primerjavi s prejšnjim mesecem je produktivnost za 0,7 % boljša. Samo ena PE ni do- segla planirane produktivnosti, toda tudi ta kazalec se je izboljšal za 4,1 %.

Analize za leto 1969 spodbuda za leto 1970

Naše podjetje je v oktobru nadaljevalo z rekordnimi dosežki, predvsem kar zadeva večanja obsega del. Po prvih podatkih bomo tak porast zaznamovali tudi v novembru. Že zdaj lahko računamo, da bo vrednost proizvodnje precej čez 300 milijonov (30 milijard starih) dinarjev.

Posebno v zadnjih mesecih se močno popravlja tudi uspešnost poslovanja, ki je v prvem polletju izostala.

Delež Gradisa v slovenskem gradbeništvu se spet večja, česar nismo zaznamovali že vrsto let.

Naj navedemo še nekaj spodbudnih podatkov.

Število zaposlenih, ki je bilo vsa poreformska leta pod 4000, dosega že številko 5000. Pri tem pa produktivnost ni nazadovala. Nasprotno, naraščala je hitreje kot na primer naši osebni dohodki.

Kljub relativno počasnejši rasti osebnih dohodkov, pa se tudi tudi dvigajo posebno v zadnjih mesecih — nekaj močnejše kot v slovenskem gradbeništvu. Dovolj zgovoren dokaz temu je gibanje delavcev, to je obseg fluktuacije.

Poprej smo imeli nekaj let nazaj večji odhod kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev, kot pa je znašalo število tistih, ki so prišli v naše podjetje. Tako je bilo v letu 1967 od skupnega števila delavcev, ki so zapustili naše podjetje, 34 % kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev, leta 1968 že 36 %, v polletju letos 29 % in po prvih podatkih v tridesetletju vsega 21 %.

Analiza vzrokov odhoda pokaže, da so bili nizki osebni dohodki leta 1967 na drugem mestu s 23 %, leto dni kasneje pa že na prvem mestu z 38 procenti! Letos v polletju pa le še 12 % (peto mesto).

Poleg tega, da smo letos — in da bomo tudi v bodoče — najbolj povlašili osebne dohodke prav kvalificiranim in visoko kvalificiranim ročnim delavcem (teh nam najbolj primanjkuje — pa ne samo nam), pa kaže stanje tudi pri delavcih na delovnih mestih z zahtevno visoko

Šolsko izobrazbo ugodno stanje. Vsake tri mesece, ko delamo analizo najvišjih in najnižjih OD, ugotovljamo, da se povečuje število delavcev, katerim presega mesečni zaslužek 3000 din.

S predvidenim sporazumom pa bomo izboljšali položaj tudi pri najnižjih zaslužkih. Tako v letu 1970 noben delavec ne bo smel imeti pri 100 % učinku nižje osnove kot 3,12 din na uro predvidoma nižjega zasluzka kot 3.63 din na uro, to je pri 182 urah 660 din na mesec.

S. U.

Spomladi 1970 hitra cesta

Te dni so poslanci v skupščini SRS obravnavali informacijo o problematiki hitre ceste Šentilj—Gorica. Vemo, da gradnja prve moderne štiripasovne ceste pri nas zanima ne samo tisoče in tisoče motoriziranih občanov, marveč še prav posebno naš kolektiv. saj gojimo upravičene upe, da bomo tudi na tej moderni cesti, kot že na mnogih drugih cestah v prejšnjih letih, prevzeli določene naloge.

Iz informacije, ki so jo obcevnava-
li v skupščini, lahko povzamemo, da
so praktično skoraj vse predpriprave
končane, zlasti za gradnjo prve a
odseka od Vrhnike do Postojne. Ta
prvi odsek na bodoči moderni magi-
strali Sentilj-Ljubljana-Goraca bo
dolga 31,5 km, široka 26,40 m (planum),
vsi cestni elementi pa dopuščajo ra-
čunsko hitrost 120 km na uro. Stro-
ški za omenjeni odsek so preračuna-
ni na 61,3 milijarde S din; od tega
odpade 41,1 milijarde S din na doma
zbrane vire in 20,2 milijarde S din
na posojilo mednarodne banke za
obnovo in razvoj. Kot smo slišali, je
denar za prvi odsek zagotovljen.

[illegible]

IZID ŽREBANJA — Prvo nagrado v znesku 50 din je žreb prisodil Zdravku Zupanu iz ekonomata centrale podjetja, drugo nagrado v znesku 30 din prejme Marija Krošelj, tretjo v znesku 20 din pa Olga Češnovar

Že pred več meseci je bil opravljen natečaj o sposobnosti, ki se ga je udeležilo 16 domačin in 8 tujih podjetij. Komisija za oceno sposobnosti je priznala primernost vsem domačin in 5 tujim izvajalcem, zavrnila pa je 3 tuje ponudbe, ki niso zadostile razpisnim pogojem v natečaju. Pred kratkim pa so vsi izvajalci, ki jim je bila priznana sposobnost, prevzeli v republiškem cestnem skladu tako imenovani tender, na podlagi katerega bo vsako podjetje

poslalo svojo ponudbo. Kdaj bodo odprte ponudbe, še ni dokončno znano, verjetno pa bo to okrog 21. I. 1970, saj je treba podjetjem omogočiti vsaj 60 dni, da pripravijo svoje ponudbe.

za traso Vrhnika—Postojna je že izdana lokacijska odločba in pridobljena vsa potrebna soglasja. V teku je tudi pridobitev gradbenega dovoljenja. Izdane so tudi vse odločbe o razlastitvi za družbeno in zasebna zemljišča, v gozdovih je tudi že v te-

ku sečnja: lesa na površini, ki je določena za traso. Vrh tega so tudi že porušili nekaj objektov (26), skupno bo treba porušiti 43 manjših in večjih zgradb. Lahko računamo, da bo do poletja vsa trasa »čista« in opravljena razlastitev. Tako ne bo ovir za začetek gradnje, ki je predviden za pomlad 1970, celoten odsek od Vrh-nike do Postojne pa naj bi bil popolnoma dograjen do konca leta 1972 ali predvidoma v 30 mesecih od začetka gradnje.

Sklepi organov samoupravljanja

DS podjetja

SKLEPI

XXXII zasedanja delavskega sveta podjetja, ki je bilo dne 29. oktobra 1969 v Ljubljani

1. Sklepi prejšnje seje so bili izvršeni.
2. Poročilo overovatelja zapisnika se vzame k znanju.
3. v zvezi s sklepom DS podjetja z dne 15. 4. 1969 se kot dopolnitev k gospodarskemu načrtu za leto 1969 sprejmejo naslednja razmerja namenske razporeditve sredstev skladov poslovnih enot za leto 1969.:

Enota	Za obrat. sred. podjetja %	Za potrebe PE %
Celje	19	81
Jesenice	16	84
Koper	28	72
Ljubljana	1	100
Ljubljana-okolica	24	74
Maribor	41	59
Ravne	23	77
KO Ljubljana	35	65
KO Maribor	22	78
LJO Skofja Loka	22	78
OGP Ljubljana	37	63
SPO Ljubljana	20	80
Biro za projektiranje	17	83

s tem, da bo za enoto v Ljubljani določeno razmerje naknadno, ko bo urejeno vprašanje obremenitve za obratna sredstva, ki so vezana za to enoto.

4. Delavski svet podjetja zavrača predlog Biroja za projektiranje za spremembo delitvenih linij pri delitvi dohodka za leto 1969, ki so določene v gospodarskem načrtu, ker je zahteva neutemeljena.

5. Obračun stroškov za kadrovanje se interno v enotah obračuna tako, da knjigovodstveno izkazani dohodek predhodno znižajo za odgovarjajoči znesek kadrovanja in

ga šele nato delijo na del za osebne dohodka in na del za sklade ob uporabi nespremenjenih delitvenih meril, kakor jih je potrdil delavski svet ob priliki sprejemanja gospodarskega načrta za leto 1969.

6. Potrdi se poslovnik o poslovanju vajeniškega doma v Skofji Loki v celoti, kakor je bil predložen v obravnavo.

7. Odobrijo se nabave mehanizacije, ki niso bile v planu za leto 1969 in sicer:

- žerjav Weitz
- 4 iglasta dvigala
- 10 posod za prenašanje betona
- 2 stroja za ravnanje betonskega železa
- 1 nivelir
- 1 prikolica 8 ton
- 1 prenosni transformator
- 1 tlačni kotel 3 m³
- 3 žerjavi Weitz 45 tm
- 1 silos za beton
- 10 omaric s števcem
- 10 omaric brez števca
- 12 posod za protitež Weitz
- 1 zabijalo MENCK SB-400
- 1 zaščitna mreža za palete
- 3 polži za cement
- 3 ližaki za cement
- 1 viličar 1 tona
- 2 tirfora
- 1 vlačilec
- 1 prikolica 10 ton
- 1 prikolica 20 ton
- poltovorni avto 1 tona
- viličar INDUS 1 tona
- mlin za tolčenec
- stikalna omarica
- 1 nivelir

Delavski svet istočasno pooblašča strokovne službe, da smejo sklepati v letošnjem letu pogodbe za nabavo strojev, ki bodo dobavljeni v letu 1970 in sicer:

- žerjav Weitz 90 do 100 tm
- hitro zalijoče zabijalo Menck SB 270 in SB 30
- žerjav Weitz 60 tm
- 3 žerjavi Weitz 45 tm
- 2 kompresorja kap. 12 m³
- 2 kom. nakladača Caterpillar goseničar, tipa 955
- 1 kom. dumper kapac. 5 m³

V sestavi inventurnih komisij je opraviti naslednje spremembe:

— na gradbišču IPLAS se imenuje v komisijo Maks Urbanija namesto Dragota Janušača;

— na gradbišču v Portorožu se imenuje v komisijo Dragota Janušača namesto pok. Franca Baliža;

— na gradbišču Garažne hiše se imenuje v komisijo Alojza Semeničiča in ing. Alojza Kepca namesto Maksa Urbanija in Rada Šušteršiča.

Sprejme se poročilo o rezultatih tričetrletne bilance. V zvezi s tem se sklene predlagati delavskemu svetu grad. vodstva, da se izplača delavcem 450.000 din presežka osebnih dohodkov pri izplačilu 28. 11. 1969. Za obračun presežka je jemati take osnove kot v letu 1968 s tem, da so upravičeni do izplačila presežka vsi delavci, ki so bili v delovnem razmerju v razdobju od 1. 1. 1969 do 15. 10. 1969 ne glede na to, če so medtem že zapustili podjetje.

— Pričenši s 3. 11. 1969 se uvede zimski delovni čas, na osnovi katerega se praviloma na vseh gradbiščih in obratih gradbenega vodstva dela dnevno od 7.00—16.00 ure, razen ob petkih od 7.00—15.30 s tem, da so vse sobote proste.

— Glede na novo prevzeta dela v Portorožu, ki so vezana na zelo kratke roke, se sklene, da se ne glede na pomanjkanje delovne sile na gradbiščih v Ljubljani izvede že v začetku novembra premestitve kadra na gradbišče v Portorož.

■ **OGP Ljubljana** — XV. seja delavskega sveta.

— Stanovanja v stolpnicaх v Novih Jaršah se razdele sledečim članom:

— Petkovšku Jožetu, 1 sobno — 35,20 m²
— Jarh Boženi, 1,5 sobno — 36,10 m²
— Pantelčeu Miloradu, 1,5 sobno — 35,10 m²
— Matijeviču Slavku, 1,5 sobno — 40,52 m²
— Dosedanje bivališče v baraki v Tovar-niški ulici (soba in prizidana kuhinja), se odstopa sosednjemu stanovalcu brez odškod-nine, našemu delavcu tov. Krstičiču Mirku. Stanovanjska komisija ima izjavo tov. Novakove in Krstičiča o brezplačnem prenosu bivališča.

— Antonu Zdravcu, 1,5 sobno — 46,03 m²
— Ani Ipavec, garsonjera — 27,40 m² (do-sedanji najemnik Anton Zdravec).

Sedanje bivališče — provizorij v obratu se po sklepu DS podjetja poruši ter imenova-na ne plača lastnega deleža ob vselitvi. Na prošnjo Ipavčeve, je stanovanjska komisija uspela dodeljeno stanovanje v bloku J-6-IV, nadr. zamenjati za stanovanje v I. nadstrop-ju v bl. J-9, ki ga trenutno zaseda tov. Ton-čka Težak iz gradbenega vodstva Zalog, sek-

tor Prehrana. Imenovana je pripravljena po lastni izjavi na zamenjavo, ker ji nekoliko bolj ustreza.

Stanovanje Tončke Težak v bloku J-9/I je garsonjera 24 m². Zamenjava se izvrši po vrstnem redu:

— Zdravec v novo stanovanje,
— selitev Težak v blok J-6/IV Zdravec
— selitev Ana Ipavec v blok J-9/I,
— tov. Zdravec je dolžan svoje stanova-nje v bloku J-9/IV preslikati in počistiti
— stanovanje v bloku J-9/I preslika in po-čisti obrat na svoje stroške
— rušenje provizoričnega objekta, kjer stanuje Ipavec.

— Stefan Kolarič, 1,5 sobno — 36,10 m² — S2-XII, nadr. stanov št. 83 v vrednosti din 73.000,00 z lastno 5 % udeležbo din 3.650,00.

Dosedanje bivališče v družinski baraki v Tomačevski c. 13, ki obsega 1 sobo v izme-ri 11,70 m² in jo njen lastnik brezplačno od-stopa tov. Celestini Petač, sedaj stanujoči v provizoriju v OGP. Za brezplačen prenos bi-vališča na lastnino tov. Petačeve, stanovanjs-ka komisija poseduje izjavo tov. Kolari-ča.

V odločbi za tov. Petačevo naj bo obvezno vnesen rok izselitve, prav tako v odločbi tov. Ane Ipavec.

V novi stolpnicaх v Novih Jaršah, ki bo-do vseljive v letu 1971, se rezervira za naš obrat 4 enoinpolsobna stanovanja.

■ **Koper:** 30 redna seja delavskega sveta

1. Soglasno je potrjen sklep za nabavo no-vega drobilca UCD/3 za kamnomlet Črni Kal iz lastnih sredstev še v letošnjem letu.

— Samcupravnih dogovorih — priporoča se CDS, da potrdi pripravljen osnutek o sa-moupornih dogovorih.

— Delovni čas v letu 1970: Letna doba od 6.—14. ure, proste vse sobote razen zadnje v mesecu. Zimska doba od 7. do 15. ure, proste vse sobote razen zadnje v mesecu. Za dolo-žitev letne in zimske dobe bo odločala upra-va gradbišča.

■ **Samski dom,** soglasno je sprejet predlog za dopolnitev pravilnika našega samskega doma čl. 19 z dne 5. 11. 1969.

■ **Samski dom,** za novega upravnika sam-skega doma se določi član kolektiva tov. Sinan Hadžič.

Člani DS so s tajnim glasovanjem spre-jeli sklep o izključitvi iz delovne skupnosti tov. Ševka Hadžiča. Predlog za izključitev je dala naša komisija za ugotavljanje in iz-rekanje ukrepov zaradi kršitve delovne dol-žnosti po odločbi z dne 30. 10. 1969.

— Sprejet je predlog za doplačilo od dvo do trisobnega stanovanja za Janeza Mlakarja v naselju OLMO-Semedela,

Center za izobraževanje podjetja Gradis razpisuje

v zimski sezoni 1969/70 naslednje tečaje in seminarje

I. Strojna stroka

1. Tečaj za bageriste, buldožeriste

Čas trajanja 2 meseca.

Tečaj se bo začel 5. 1. 1970 in bo trajal do 28. 2. 1970.

Pogoji za vpis:

Kvalificiran delavec strojne stroke (lahko tudi interna kvalifikacija) z najmanj 500 ur praktične vožnje.

Potrdilo PE ter zdravniško spričevalo.

2. Tečaj za žerjaviste s prakso

Čas trajanja 1 mesec.

Tečaj se bo začel 5. 1. 1970 in bo trajal do 31. 1. 1970.

Pogoji za vpis:

Isto kot pod točko 1.

3. Tečaj za žerjaviste brez prakse

Čas trajanja 1 mesec in 15 dni.

Tečaj se bo začel 5. 1. 1970 in bo trajal do 16. 2. 1970.

Pogoji za vpis so isti kot pod točko 1.

4. Tečaj za strojnike za mešalce in drugo lahko mehanizacijo

PKV. Čas trajanja 1 mesec.

Tečaj bo od 5. 1. 1970 do 18. 1. 1970 v Kovinskih obratih Ljubljana ter od 19. 1. do 31. 1. 1970 v Zveznem centru.

Pogoji za vpis:

V tečaj se lahko vpišejo delavci začetniki, ki imajo veselje do mehanizacije, ali delavci, ki že opravljajo določena dela pri strojih in nimajo še tozadevnih potrdil.

Za vse kandidate je potrebno priporočilo strojnega referenta enote.

5. Tečaj za GD in konzolna dvigala

Čas trajanja 10 dni.

Prvi tečaj bo od 10. 12. do 20. 12. 1969. Drugi tečaj bo od 4. 2. do 14. 2. 1970.

Pogoji za vpis:

Priučen delavec, najmanj 100 ur praktičnega dela pod strokovnim nadzorstvom.

Priporočilo enote ter zdravniško spričevalo.

6. Tečaj za strojnike (KV), ki se želijo pre-kvalificirati za težko mehanizacijo.

Čas trajanja 2 meseca teoretičnega dela ter 8 mesecev praktičnega dela na strojih težke mehanizacije.

Tečaj se bo začel 15. 1. 1970 in bo trajal do 15. 3. 1970.

Tečaj bo v Ljubljani.

Pogoji za vpis:

Polkvalificirani delavec z najmanj 500 ur praktičnega dela na strojih.

Priporočilo enote, zdravniško spričevalo.

V tečaj za strojnike se bodo sprejemali tudi kandidati izven podjetja.

7. Tečaj za signaliste (pooblastila)

Čas trajanja 6 dni.

Prvi tečaj od 15. do 20. decembra 1969.

Drugi tečaj od 19. do 24. januarja 1970.

Pogoji za sprejem:

Dobri, zdravi in sposobni delavci.

II. Gradbena stroka

1. Tečaj za polkvalificirane tesarje

Čas trajanja: 1 mesec ali 148 ur teoretičnega dela ter 6 mesecev praktičnega dela na terenu.

Tečaji bodo:

v Ljubljani od 5. 1. do 31. 1. 1970

v Celju od 15. 12. 1969 do 16. 1. 1970

v Mariboru od 5. 1. do 31. 1. 1970

na Jesenicah od 15. 1. do 15. 2. 1970

v Ravnah od 20. 1. do 20. 2. 1970

Pogoji za vpis:

Najmanj 6 mesecev praktičnega dela na terenu.

Priporočilo delovodje.

Kandidati bodo polagali teoretični del izpita takoj po končanem tečaju, praktičen del pa po preteku 6 mesecev praktičnega dela na gradbišču.

2. Tečaji za kvalificirane tesarje

Čas trajanja: 1 mesec teoretičnega dela ter 8 mesecev praktičnega dela na gradbišču.

Tečaji bodo:

od 5. 1. 1970 do 31. 1. 1970 v lesnem obratu v Škofji Loki

v Mariboru od 5. 1. do 5. 2. 1970

v Celju od 15. 12. 1969 do 16. 1. 1970

na Jesenicah od 15. 1. do 15. 2. 1970

v Ljubljani od 3. 2. do 3. 3. 1970

Pogoji za vpis:

Najmanj 2 leti praktičnega dela na delovnem mestu polkvalificiranega tesarja.

Priporočilo poslovne enote.

3. Tečaji za polkvalificiranega zidarja

Čas trajanja: 1 mesec teoretičnega dela ter 6 mesecev praktičnega dela na gradbišču.

Tečaji bodo:

v Ljubljani, Zvezni izobraževalni center od 17. 11. 1969 do 20. 12. 1969

v Celju od 15. 12. 1969 do 16. 1. 1970

v Mariboru od 10. 1. 1970 do 10. 2. 1970

v Ravnah od 15. 1. do 15. 2. 1970

v Portorožu od 5. 1. 1970 do 15. 2. 1970

Pogoji za vpis:

Dobri delavci in najmanj 6 mesecev praktičnega dela na gradbišču.

4. Tečaj za kvalificirane zidarje

Čas trajanja: 1 in pol meseca teoretičnega dela ter 8 mesecev praktičnega dela na gradbišču.

Tečaji bodo:

v Ljubljani od 5. 1. do 31. 1. 1970

v Ljubljani od 2. 2. do 2. 3. 1970

v Mariboru od 5. 1. do 31. 1. 1970

v Celju od 15. 12. 1969 do 15. 1. 1970

5. Tečaj za PKV železokrivce

Čas trajanja: 1 mesec teoretičnega dela ter 6 mesecev praktičnega dela.

Tečaji bodo:

v Ljubljani — centralna železokrivnica od 20. 1. do 20. 2. 1970

Pogoji za vpis:

Dobri delavci ter najmanj 6 mesecev praktičnega dela.

6. Tečaj za kvalificirane železokrivce

Čas trajanja: 1 mesec teoretičnega dela ter 8 mesecev praktičnega dela.

Tečaji bodo:

v Ljubljani — centralna železokrivnica od 15. 1. do 15. 2. 1970 in od 15. 2. do 15. 3. 1970

Pogoji za vpis:

Najmanj 2 leti praktičnega dela na delovnem mestu polkvalificiranega delavca. Priporočilo poslovne enote.

7. Tečaj za minerje

Čas trajanja 3 mesece v ZIC.

Tečaj bo v Ljubljani od 5. 1. do 31. 3. 1970.

Pogoji za vpis:

Najmanj 6 mesecev praktičnega dela v kamnolomu, gramoznici ipd. Priporočilo PE.

8. Tečaj za instruktorje

Čas trajanja: 2 meseca praktičnega in teoretičnega dela v ZIC.

Tečaj bo v Ljubljani od 12. 1. do 10. 3. 1970.

Pogoji za vpis:

Gradbeni delovodja ali brigadir z daljšo prakso ter veselje do vzgoje kadrov.

9. Tečaj za pomožne delovodje — brigadirje

Čas trajanja 45 dni.

Tečaj bo v Ljubljani od 15. 1. do 1. 3. 1970.

Pogoji za vpis:

Najmanj 2 leti praktičnega dela na delovnem mestu kvalificiranega zidarja, tesarja ali železokrivca.

10. Tečaji za varilce (začetnike)

Čas trajanja 1 mesec.

I. Osnovni tečaj za obločno varjenje in rezanje:

od 6. 1. do 29. 1. 1970

drugi tečaj od 5. 5. do 28. 5. 1970

II. Nadaljevalni tečaj za obločno varjenje in rezanje:

od 3. 3. do 26. 3. 1970

Pogoji za vpis:

Pod točko 1. se lahko vpišejo začetniki, pod točko 2 pa kandidati z daljšo prakso.

Prošnje za vpis v posamezne tečaje vlagajte prek kadrovske službe poslovnih enot na center za izobraževanje podjetja »Gradis«.

Vse ostale informacije dobite pri kadroviških poslovnih enot.

- 4 kom. kompresorji 6 m³
- 4 kom. prevozne betonarne Gradis
- 6 kom. silosov za beton Gradis
- 2 kom. buldozerja Caterpillar tipa D 7
- 5. kom. tovornih avtomobilov 18 ton
- 1 kom. bager na gosenicah ICB 7

8. Na podlagi analize poslovanja in programa za prehod na skrajšan delovni čas ugotavlja delavski svet, da bi bilo možno preiti na 42 ur dela tedensko že s 1. 1. 1970.

Istočasno daje v obravnavo predlog razporeditve delovnega časa v teku tedna oz. leta po možnih variantah. Delovni kolektivi v enotah naj predlog obravnavajo in zavzamejo svoje stališče, nakar bo delavski svet sprejel dokončni sklep.

Glede višine dodatka za nadure in višine izplačevanja bo delavski svet še pred uvedbo skrajšanega delovnega časa razpravljajal in naj se v tej zvezi sestavijo ustrezni predlogi.

9. Delavski svet vzame na znanje informacijo o nameravani ureditvi organizacije upravljanja v statutu našega podjetja zlasti glede vpeljave kolegijskih izvršilnih organov in smatra takšno ureditev za primereno. O načelih so že razpravljali tudi kolektivi enot na skupnih sestankih.

10. V zvezi s samoupravnimi dogovori v gradbeništvu sprejme delavski svet predlog Sindikalnega odbora GIP »Gradis«, da se predloži v razpravo kolektivu podjetja celotno gradivo o omenjenih samoupravnih dogovorih. Enote v podjetju naj sporočijo svoje stališče najkasneje do 10. novembra 1969.

11. Delavski svet sklene prispevati kot pomoč prizadetim prebivalcem ob potresu v Banjaluki N din 100.000. Poleg tega bo podjetje pomagalo prizadetim prebivalcem tudi z lesenimi provizoriji, ki jih izdeluje obrat Škofja Loka.

12. Informacije glavnega direktorja o delih v inozemstvu se vzame na znanje.

13. Na podlagi 5. točke, drugi odstavek 6. člena pravilnika o organizaciji in izvedbi priprav na narodno obrambo pooblašča delavski svet podjetja delavski svet gradbenega vodstva Maribor, da ustanovi štab za narodno obrambo in izvede druga opravila po določilih omenjenega pravilnika tudi za enoto Kovinski obrati Maribor, Sokolska ul.

14. Odobri se enkratna pomoč v znesku N din 5.000 tov. Vovk Francu, šefu GV Jesenice zaradi izredno visokih stroškov zdravljenja.

15. Za gradnjo nadaljevanja IV., V. in VI. faze vzhodnega dela, ki obsega gradnjo vrstnih hišic Salara v Kopru tipa VH 2, VH 3, VH 4 se zaprosi Kreditno banko Koper za kredit v višini 4.200.000 N din.

Za podpisnika pogodbe se določita glavni direktor in direktor gospodarsko-finančne službe.

16. V odbor za priprave proslave 25. obletnice podjetja imenuje delavski svet naslednje tovariše: Kuštrin Janeza, Ravnikar Ika, Zupančič Rajka, ing. Mesarič Stefana, ing. Maister Boruta in Cepuš Lojzeta.

Overovatelj:

Janko Košir

ing. Ignac Brenčič

Predsednik DS podjetja:

Janez Kuštrin

SKLEPI

XXXIII. rednega zasedanja delavskega sveta podjetja, ki je bilo dne 14. novembra 1969. v Ljubljani

1. Sklepi prejšnje seje so bili izvršeni.

2. Poročilo overovatelja zapisnika se vzame k znanju.

3. Sklepi zadnje seje upravnega odbora podjetja se potrjujejo.

4. Poročilo k periodičnemu obračunu in analizo poslovanja za razdobje I.—IX. 1969. se potrdi v celoti, kakor je bilo predloženo.

5. Poročilo komisije za varstvo pri delu se v celoti sprejme in potrdi.

6. Delavski svet sklene, da se sprejmejo osnutki sporazumov, ki jih je predložil republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije:

a) o najnižjih obračunskih osnovah za delitev osebnih dohodkov in vrednotenju dela v kalkulacijah in cenikih del;

b) o osnovnih kriterijih za delitev dohodka v delovnih organizacijah v gradbeništvu.

Za podpis sporazumov se pooblašča tov. glavnega direktorja.

7. Komisija za notranjo delitev je dolžna takoj izdelati osnutek spremembe pravilnika o delitvi dohodka in o delitvi osebnih dohodkov v skladu s sporazumi zaradi njihove izpolnitve.

Komisija naj izvede razpravo o osnutkih sprememb pravilnikov in naj po končani obravnavi med člani delovne skupnosti predloži material delavskemu svetu v potrditev.

8. Kmetijskemu institutu iz Ljubljane odstopa GIP »Gradis« brezplačno pravico uporabe na delu zemljišča parc. št. 365/1 v izmeri 2841 m², kateri del dobi glasom delilnega načrta Uprave za izmero in kataster zemljišč iz Ljubljane z dne 10. 3. 1969. novo označbo oz. površino.

GIP »Gradis« prenaša pravico uporabe le pod pogojem, da kolikor se spremeni na-

memnost zemljišča in postane to zemljišče zazidljivo s kakršnim koli objektom, prenese Kmetijski institut Slovenije pravico uporabe na odstopljenem zemljišču neodplačno podjetju GIP »Gradis«.

9. Delavski svet pooblašča glavnega direktorja, da imenuje občasno komisijo za izdelavo osnutka pravilnika o sistemizaciji delovnih mest v GIP »Gradis«.

10. Delavski svet naroča vsem enotam, da izdajajo delovne obleke upravičencem po enem mesecu od vstopa v delovno organizacijo oz. po prestopu preizkusni dobi.

11. Dodatno k sklepu z dne 25. 4. 1969. sklene delavski svet, da se poveča delež podjetja k sofinanciranju rekonstrukcije cementarne Trbovlje za 1.000.000,00 din. Financiranje naj gre po sledeči dinamiki: v letu 1971 — 500.000,00 din, v letu 1972 — 500.000,00 din. Ostali pogoji ostanejo neizpremenjeni. Poslovne enote naj prispevajo k udeležbi pri financiranju sredstva iz svojih skladov, s katerimi razpolagajo.

Predsednik DS podjetja:

Janez Kuštrin

UO podjetja

SKLEPI

III. redne seje upravnega odbora podjetja, ki je bila dne 13. novembra 1969 v Ljubljani

1. Sklepi prejšnje seje so bili izvršeni.

2. Po obravnavi poročila k periodičnemu obračunu in analizi poslovanja za tridesetletje 1969, sklene upravni odbor, da se periodični obračun v celoti, kakor je bil predlagan, predloži delavskemu svetu v potrditev.

Glede obresti za vezavo obratnih sredstev sklene upravni odbor, da naj do konca letošnjega leta velja dosedanj sklep. V prihodnjem letu pa se bo izdelal nov predlog.

3. Informacija o stanju kritičnega materiala (cement in betonsko železo) ter s tem v zvezi dela v železokrivnici, se vzame na znanje. Tozadevno bo sklical tehnični direktor sestanek prizadetih enot.

4. Tov. Zabel Ani, NK delavki, zaposleni na GV Ravne se odobri odškodninski zahtevak v višini 1.000 din zaradi 10 % invalidnosti, katero je pridobila pri nesreči pri delu dne 21. 10. 1967.

5. Odobri se uporaba osebnega vozila v službene namene naslednjim:

— Hercog Janezu, vodji na objektu »Titan« Celje do 600 km mesečno.

— Berčič Marjanu, tehn. pomočniku — za dela v Celju do 1.200 km mesečno.

— Gartner Vincencu, pomoč. šefa SPO do 800 km mesečno.

— Knific Francu, tehn. pomoč. enote III. do 600 km mesečno.

— Gomboc Avgustu, ref. za vzdrž. strojev do 400 km mesečno.

Tov. Zaletelj Antonu, vodji del na delovnišči v Banjaluki odobrava potne naloge za dejansko izvršene vožnje tehnični direktor.

Tov. Čebašak Vinku, delovodji odobrava potne naloge po pooblastilu šef enote Jesenice.

Predsednik UO podjetja:

Božo Lukač

Važnejši sklepi organov upravljanja poslovnih enot

■ Ravne na Koroškem — 28. redna seja DS — DSP se predlaga, da sprejme samoupravne dogovore po predloženem besedilu

— Za uvedbo 42-urnega delovnega tedna se naj upošteva I. varianta.

— K sporazumu o terenskih dodatkih ima enota pomisleke zaradi ukinitve TD delavcem do 10 km, ker s tem nastane vprašanje plačila prevozov na delo in z njega.

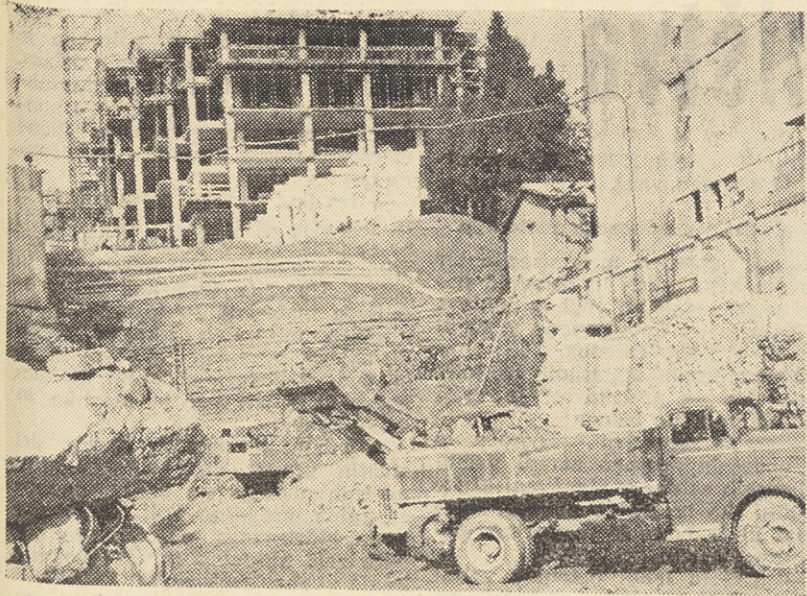
— Po uspehu PE za 10 mesecev 1969 se izplača 25—30 % OD.

— Vsak delavec, določen za premestitev, mora to brezpogojno upoštevati, razen v izjemne upravičenih primerih.

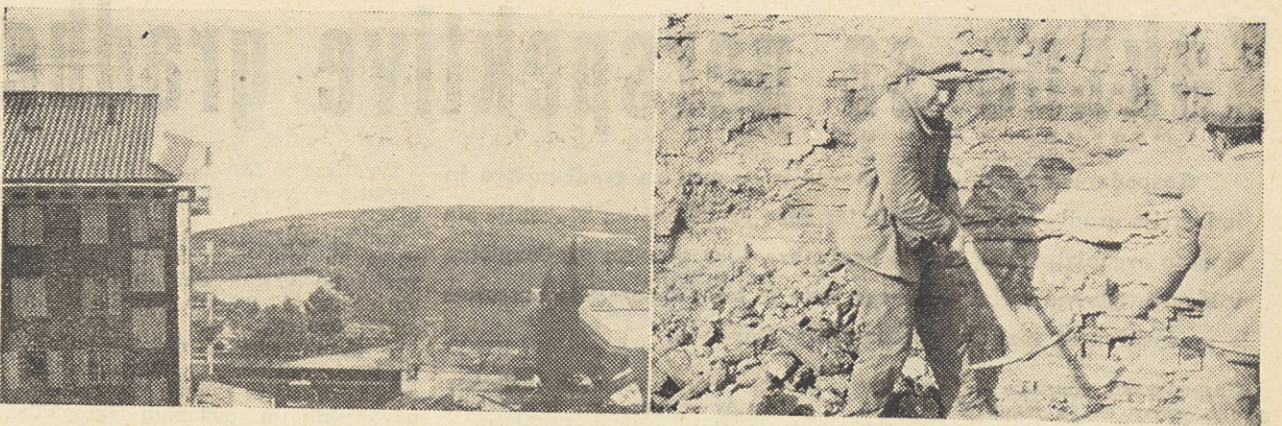
■ Skofja Loka — III. redna seja delavskega sveta — Ze nekaj let razpolagamo z nekurantnim materialom, katerega skupna vrednost je 12.676 din. Podobno je tudi pri zalogah stekla. Upamo, da bomo vsaj pri steklu dobili vrednost, ki jo vodimo v knjigovodstvu. Stekla imamo za ca. 6 milijonov starih dinarjev in če ga hočemo prodati, ga moramo dati po znižanih cenah. Predlog, naj DS pooblasti glavno inventurno komisijo in vodjo komercialne službe, da se ves nekurantni material odpiše, je bil sprejet.

— Sindikalna podružnica je nam poslala dopis, v katerem prosi za zvišanje dotacije toplim obrokom od dosedanjih 0,75 din za obrok na 1,25 din. Sklicujejo se na dopis Ljudske restavracije o podražitvi toplih obrokov za 0,50 din. Prošnji se ugodí, saj je malica zaradi podaljšanega delovnega časa marsikateremu delavcu edini topli obrok, malica pa bo prav gotovo kvalitetnejša.

■ Gradbeno vodstvo Ljubljana — IV. redna seja upravnega odbora,

Delovišče poslovne enote Ljubljana

Levo: Del gradbišča poslovne enote Jesenice — Desno: Kamen, sam kamen...

OD MARIBORČANOV NA OBISK K JESENICANOM

Zdaj nas je 60 - kmalu nas bo 150

Na gradbišču jeseniške enote, ki leži med mariborskim in ljubljanskim, smo takoj poiskali šefa gradbišča, tovariša Jožeta Bertoncelja.

Povedal nam je, da gradijo nov hotel »Slovenski dom«, ki bo imel v 10 oziroma 11 etažah okrog 270 ležišč, ob hotelu pa bo še nova »Ribja restavracija«. Tako kot Mariborčanom se seveda tudi Jeseničanom pošteno mudi, saj so roki za vse zelo kratki.

»Zdaj nas je tu z Jesenic 60, ampak kmalu nas bo okrog 150,« je odvrnil tovariš Bertoncelj. »Če se pojavi kak problem, se pač zberemo, sedemo skupaj in spregovorimo. Saj

smo vendar vsi od Gradisa. Doslej smo še vse probleme lepo in sporazumno razvozljali, čeprav je objektivno za vse težko, ker so pač vse enote v isti delovni fazi: zdaj vsi potrebujemo težko mehanizacijo za odkope, kmalu bomo vsi zidali in na koncu se bomo vsi ukvarjali z obrtniški problemi. No, pa kot rečeno, doslej smo se še vedno lepo in tovariško pogovorili,« je razlagal tovariš Bertoncelj.

Seveda smo teh besed zelo veseli, saj nam je veliko do tega, da bi med enotami ne prišlo do trenj, marveč, da bi vsi skupaj predvsem videli in

terese celotnega podjetja. Še zlasti smo bili veseli, ker nam je podobno odgovoril tudi tovariš Jože Grebenc, ko sva bila v mariborski enoti.

Že blizu jeseniškega gradbišča se nam je odprl pogled tudi na prostrano »novo obalo«, ki je nastala te dni, ko so vozili izkopen material do morja. Povedali so nama, da bo »novi del obale« kar pomembna pridobitev za Portorož, saj je nasipani del dolg skoraj 300 metrov. Seveda bo treba ta del obale še temeljito urediti in utrditi, vendar pa so tu znatne nove možnosti za ureditev plaže, ki jo bodo v prihodnosti uporabljali domači in tuji kopalci.

IN ZA KONEC ŠE NA OBISK K LJUBLJANČANOM

Bolj kot mraz nas skrbi burja

Čisto na koncu raztegnjenega gradbišča v Portorožu, v hribu nad hotelom »Riviera«, gradijo nov hotel Ljubljani. Njihovega šefa, tovariša Marjana Primožiča, smo srečali tik pred odhodom iz Portoroža, zato pa nam je postregel s podatki mladi inženir Jože Ločnikar.

Gradbeno vodstvo Ljubljana je prvo poslalo v Portorož svoje ljudi in že konec avgusta so se lotili svojih nalog. Zato je tudi novi hotel »Jadranka« (prej so mu hoteli dali ime »Lada«) že zgrajen do tretje etaže. Hotel bo imel skupno 7 etaž, v njem pa bo okrog 170 ležišč. Nekoliko nižje pa bodo začeli kmalu graditi še drugi hotel — »Riviera«. Tu bo tudi okrog 170 ležišč, hotel pa bo imel 10 etaž.

»Zdaj nas je tu 108, vendar bodo kmalu prišli še novi delavci,« je razlagal pomočnik šefa. »Trenutno delamo, tako kot vsa gradbišča tu v Portorožu, od šestih zjutraj do šestih zvečer. Vendar bomo morali kmalu že na »Rivieri« vpeljati dve izmeni, ponoči in dnevno. Sicer ne bomo zmogli vseh nalog, ki nas še čakajo.«

Gradbeno vodstvo Ljubljana je — za razliko od Mariborčanov — svoje delavce namestilo v barakah. Zdaj imajo tu že pet barak, včevši pisarniško. Kmalu pa bo stala še šesta baraka, tako da bodo imeli v Portorožu pravcato naselje. Hranijo pa se v menzi počitniške skupnosti občine Ljubljana-Moste, kjer pripravljajo za delavce po tri obroke dnevno (brez zajtrka).

Mladi inženir je bil nekoliko zaskrbljen, ko je nanesel pogovor na novi hotel »Riviera«. Menil je, da ga

»Jadranka« nič ne skrbi, saj so že skoraj na polovici in tiste štiri etaže še do vrha ne bodo problem. Toda nova »Riviera« bo trši oreh: predvsem je ta objekt bolj ozek, saj gre v višino do 10 etaž, vrh tega pa je gradbišče močno utesnjeno s sosednjima stavbama. Dejal je, da bodo imeli res malo prostora za manevriranje, to pa je seveda okoliščina, ki je ni noben gradbenec posebno vesel. Takšno gradbišče terjaja še prav posebno skrbno organizacijo, tako da zlasti transport teče kot po maslu. Če tega ni, se v takšnem ozkem gradbišču kaj lahko vse »zagužva«.

»Kaj pa roki? In zima? Pa deževje? Vas to kaj skrbi« sem pobaral inženirja Ločnikarja.

»Mraza se ne bojimo kaj posebno,« je odvrnil. »Ne verjamem, da bi tu ob morju živo srebro zdrknilo do 5 stopinj pod ničlo, tako da ne bi mogli pozimi betonirati. Dež, no, ta nam jo lahko že bolj zagode, ampak

pred februarjem ga bržkone ne bo. Najbolj pa se bojimo — burje. Ta pa zna biti res neprijetna. Lahko nam tudi za več dni onemogoči delo.«

Povedal je, da jih je pred nekaj dnevi »obiskala« prav poštena burja. Pihala je tako močno, da so morali žerjav ustaviti, saj so že manjša bremena na ročici povzročila zelo neprijetna in tudi tvegana zibanja, vrh tega pa ročice tudi ni mogel žerjavist obračati, s takšno silo se je veter uprl v obešeno breme na ročici.

»In material? Siporeks? Cement? Železo? Bo vsega dovolj?« sem se zanimal še za to šibko točko gradbeništva.

»Upamo, da bo vse šlo v redu,« je odvrnil inž. Ločnikar. »Kolikor vem, so naše službe pravočasno naročile in si zagotovile zadostne količine, tako cementa kot železa in siporeksa. Morda je res najbolj problematičen siporeks, ki ga vsi potrebujemo ogromne količine. Zato pa ga imamo že zdaj na deponiji cele skladovnice in še bo prihajal iz Pule. Sicer je to nekoliko neprijetno, toda druge možnosti ni. Bolje, da imamo siporeks pri roki, kot da bi nanj morali čakati.«

»Ste že kdaj stali zaradi pomanjkanja kakšnega materiala?«

»Da. Nekaj dni smo čakali na betonsko žico. Takrat je vse obstalo, za več dni. No, zdaj je z železom v redu. Sicer pa vemo, da tudi naša centralna železokrivnica ne more delati čudežev, saj komaj zmore ogromna naročila, ki prihajajo z vseh koncev in krajev.«

Tudi ob nedeljah delamo

Miner Lado Čelik pravi, da je bilo delo prve dni težje, kot je zdaj

Na gradbišču Jeseničanov v Portorožu smo poiskali starega Gradisovega delavca, minerja Lada Čelika. Pripravljal se je, da bo miniral večje skale, takoj je bil pripravljen za pogovor.

»S hrano in stanovanjem sem tu kar zadovoljen. Zdaj spimo v »Vojkovem domu«, prve dni smo bili v barakah gradbenega vodstva Ljubljana.«

»In kako gre delo?« smo ga vprašali.

»Kar dobro. Zdi se mi, da je bilo prve dni nekoliko težje kot zdaj. Seveda, vsako gradbišče potrebuje nekaj časa, preden se dobro uteče.«

Potem je še povedal, da tudi Jeseničani, tako kot druga Gradisova

gradbišča v Portorožu, delajo od 6. zjutraj do 18. ure. Vmes imajo opoldne uro odmora za kosilo, ker dobijo delavci kosilo na gradbišče.

»Koliko pa dobite tu terenske?«

»Mislim, da je 120 din na uro. Tako so vsaj rekli. Nekaj sem tudi slišal, da bo terenska povišana.«

»In koliko plačate dnevno za hrano?«

»Toliko kot na Jesenicah. Za tri obroke — malico, kosilo in večerjo — damo 800 starih din dnevno.«

»Kdaj pa boste šli domov?«

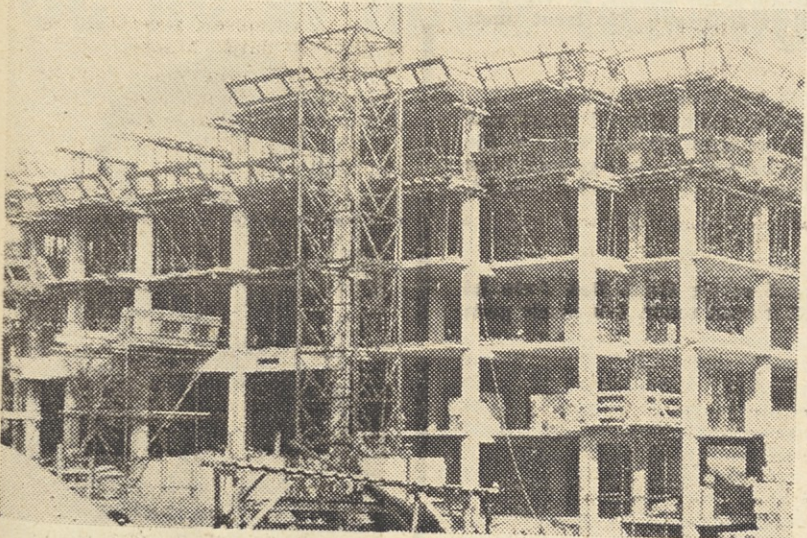
»Ja, za praznike, za dan republike bomo že šli. Sicer pa ne tako pogosto. Sem smo prišli delat in roki so zelo kratki. Zato ne smemo dosti misliti na dom in na obiske domačih.

Zdaj delamo tudi ob vseh sobotah in še ob nedeljah, seveda smo dopoldne.«

Vsak za vse ali le čevlje sodi naj kopitar

»GRADISOV VESTNIK« ★ Stran 7

Hotel »Jadranka« je že zgrajen do četrte etaže. Vsega skupaj bo imel sedem etaž

Betoniranje na hotelu »Jadranka«

S hrano in stanovanjem smo kar zadovoljni, pravi Lado Čelik z Jesenic

Kakšne so perspektive gradbeništva

Gospodarska zbornica SR Slovenije — svet za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala ter Biro gradbeništva Slovenije sta skupno organizirala 20. in 21. novembra 1969 plenum gradbeništva v Kopru. Glavna točka dnevnega reda je bila: Referati in razprava o perspektivnem razvoju gradbeništva Slovenije.

Gospodarska zbornica — svet za gradbeništvo — je formirala komisijo za perspektivni plan, ki je bil razdeljen na več poglavij:

1. Statistična dokumentacija za gradbeništvo.
2. Visoka gradnja.
3. Industrija gradbenega materiala.
4. Nizke in hitrogradnje.
5. Projektantska dejavnost.
6. Izobraževanje kadrov.
7. Uporaba elektronskih računalnikov v gradbeništvo.

Tako smo dobili ca. 700 strani obsega elaborat, ki bo koristno služil za dokončno izdelavo perspektivnega razvoja gradbeništva v Sloveniji. Dela bo še precej, ker je potrebno ta gradbeniški plan uskladiti še z drugimi vejami gospodarstva v naši republiki.

Morda nekaj zanimivih podatkov iz referatov in razprav. Iz referata visoke gradnje posnemamo:

Če ocenjujemo bodoči razvoj pri nas z mednarodnih aspektov, menimo, da imamo navkljub dosedanjemu relativnemu in absolutnemu zastojanju velike možnosti za hiter napredek. Pri tem pa bomo morali znati uporabiti:

— dosežke, ki so jih dosegli na Vzhodu, posebno v vodenju in organizaciji velikih investicijskih nalog, v industrializaciji, v razvojnem delu itd.

— dosežke gradbeništva na Zahodu, tj. predvsem glede obvladavanja tržišča, stopnje poslovnosti, elastičnega prilagajanja urbanističnim in oblikovnim zahtevam, specializacije in kooperacije malih in srednjih podjetij itd. Uvesti je dosledno industrializacijo graditve.

Potrebna je specializacija in združevanje v večje gospodarske organizme.

Industrializacija, zasnovana predvsem na prefabrikaciji in specializaciji po vrstah del — omogoča vključevanje velikih, srednjih in malih podjetij.

Analize v razvitih deželah kažejo, da znaša odstotek vzdrževalnih del, rekonstrukcij in sanacij itd. pri stanovanjskih in podobnih zgradbah od 25 do 35 % skupne vrednosti novogradnje. To pomeni: v SR Sloveniji letno vrednost nad 400 milijonov dinarjev, torej dovolj perspektive za razvoj in obstoj tudi manjših gradbenih organizacij.

V bodoče bi morali v raziskovalno — razvojno delo vložiti vsaj 1 % vrednosti proizvodnje na področju visokih gradenj, če bi hoteli zajeti vse momente, ki jih je potrebno uporabiti za sodobno, tehnično in ekonomično gradnjo.

Doseči bo treba produktivnost razvitih dežel, ki je danes za 200 % višja od naše.

Čimprej je doseči popolno reorganizacijo na področju izdelave predpisov in tehnične regulative.

Ce želimo likvidirati stanovanjski primanjkljaj, bi morali zgraditi v

Sloveniji v letu 1970—1975 poprečno 15.500 stanovanj.

Industrija gradbenega materiala

Nagel napredek mehanizacije ter razvoja konstrukcij in delovnih navad v gradbeništvu vodi in zahteva integracijo oz. koordinacijo v smeri razvoj—projekt—izvedba.

O posameznih materialih pa tole: — jeklo — pričakovati je večji razmah na račun betona;

— groba keramika — poraba se bo povečala posebno zaradi večjih higienskih zahtev v stanovanjski izgradnji, bo pa nujno dvigniti kvaliteto, ki je danes 60 % v primerjavi z inozemstvom;

— težki in lahki betoni z vsemi potrebnimi izpopolnitvami kažejo na normalen porast;

— cement, ki je osnovni material za beton, ima danes 70 do 80 % kvalitete inozemskega. Premajhen pa je asortiment.

Nujno je povečati kapaciteto cementarn. Trenutno proizvajamo v

Rekli so: Če je znanosti uspelo, da so spravili človeka na Luno, potem naj še enkrat poizkusi odstraniti globe iz javnih zgradb po mestih.

Sloveniji 410.000 t cementa, porabi mo pa 580.000 t;

— armaturno železo: potreben je večji asortiment po vrstah železa, izboljšati kvaliteto jekla za prednapeti beton in pospešiti izdelavo konfekcije armature (varjenje žične mreže, varjenje armature za stropne nosilce itd.);

— les (kot osnovni konstrukcijski in pomožni material — odri, opaži) se je praktično v gradbeništvu skrčil na minimum. Nadomestil ga je beton. Uporaba lesa kot dragocenejšega materiala se je omejila na gradbeno mizarstvo (okna, vrata, podi, obloga, vgrajeno pohištvo) in se bo tudi v bodoče obdržala na tem področju, kljub uvedbi plastike in delno kovin;

— ometi in obloge: razvoj pri ometih gre v smer pripravljanja maltnih mešanic na osnovi apnenca, tufov, krede, mavca, pepela, azbesta, hidriranega apna. To bo v bodoče zelo aktualno zaradi pomanjkanja kvalitetnega peska;

— opeka: današnja slovenska opečna proizvodnja je dosegla 300 milijonov enot letno in se s 153 enotami na prebivalca uvršča med vodilne v Evropi. Potrebe so kljub temu večje in bomo morali doseči 400 milijonov enot letno. Predvideti je porast raznih votlih zidatkov in padec proizvodnje polne opeke;

— apno: sedaj je v Sloveniji 25 peči s poprečno kapaciteto 30 t/24 ur. Poraba v Sloveniji je bila leta 1968 212.000 t. Iz statističnih trendov povzeto bi potrebovali v naslednjih 10 letih ca. 320.000 t letno, kar bo mogoče doseči;

— gramoz in pesek: V Sloveniji je danes ca. 30 gramoznih in kamnolomskih separacij, ki krijejo 50 % potreb. 15 % krijejo direktno gradbišča, 35 % pa stranski odzemi. Separacije v Sloveniji s poprečno zmogljivostjo 20 m³/h so v svetovnem merilu maihni obrati.

Ce bi hoteli zadostiti potrebam, bi morali imeti v Sloveniji ca. 25 separacijskih obratov s kapaciteto 80 m³/h, ki zagotavlja ekonomičnost obratovanja in sodobno tehnološko. Druga področja bomo objavili v prihodnji številki.

ing. Dragovan Sever

Učimo se nemško

Welcher, welche, welches = kateri, katera, katero — ednina
welche = kateri, katere, katera — množina

Die Karte von Mitteleuropa zeigt uns Flüsse, Städte, Gebirge und Meere. Welcher Fluß fließt in Westdeutschland? Der Rhein. Welche Stadt liegt am Rhein? Köln liegt am Rhein. Welches Gebirge liegt östlich vom Rhein? Östlich vom Rhein liegt der Schwarzwald. Der Rhein hat viele Nebenflüsse (r Nebenfluß = stranska reka). Einige heißen: der Neckar, der Main, die Ruhr, und die Mosel. Welche Städte liegen am Rhein? Am Rhein liegen die Städte: Mannheim, Worms, Mainz, Koblenz, Köln, Düsseldorf. Das Land am Rhein und an den Nebenflüssen heißt das Rheinland.

der Fluß — welcher Fluß (männlich) Einzahl
die Stadt — welche Stadt (weiblich) Einzahl
das Gebirge — welches Gebirge (sächlich) Einzahl
die Städte — welche Städte (Mehrzahl).

Die Steigerung des Adjektivs
(Stopnjevanje pridevnikov)

dick — dicker — am dicksten
klein — kleiner — am kleinsten
(mal — manjši — najmanjši)
Das Schaf (ovca) ist klein.
Die Katze ist kleiner.
Die Maus (miš) ist am kleinsten.
Die Henne (kokoš) ist dick und fett (mastna).
Die Ente ist dicker und fetter.
Die Gans (Gos) ist am dicksten und am fettsten.
Das Schwein ist schwer (težak).
Die Kuh ist schwerer als das Schwein.
Der Elefant ist am schwersten.
Der Sperling (vrabec) fliegt schnell.
Der Storch (štorklja) fliegt schneller als der Sperling.
Die Schwalbe (lastovka) fliegt am schnellsten.

Übungen: (vaje)

dünn — dünner — am dünnsten

e Pappe s Löschpapier s Schreibpapier

Die Pappe ist dünn, das Löschpapier ist dünner, das Schreibpapier ist am dünnsten.

hell r Stern (zvezda)

r Mond (mesec)

e Sonne (sonce)

niedrig:

r Hügel (hrbček)

s Haus

e Brücke

leicht:

s Papier,

e Feder,

e Luft

schlecht:

e 1. Arbeit, e 2. Arbeit, e 3. Arbeit

nekateri pridevniki dobijo preglas:

lang — länger — am längsten

scharf — schärfer — am schärfsten

jung — jünger — am jüngsten (mlad)

alt — älter — am ältesten (star)

groß — größer — am größten

hoch — höher — am höchsten

Übungen (vaje)

lang

scharf

jung

alt

groß

hoch

r Rhein, e Donau, r Nil

s Brotmesser, s Küchenmesser, s Rasiermesser

r Bruder, e Schwester, s Kind

r Vater, e Großmutter, r Großvater

Europa, Afrika, Asien

r Triglav, e Zugspitze, r Großglockner

Achtung! (pozor)

nepravilno stopnjevanje:

gut — besser — am besten

viel — mehr — am meisten

Meine Arbeit ist gut, deine Arbeit ist besser, seine Arbeit ist am besten. (moje delo)

Das Gegenteil (nasprotje)

ewas — schwarz

rund — ecking

dünn — dick

lang — kurz

hoch — niedrig

hell — dunkel

groß — klein

fett — mager (suh)

bunt — einfarbig (enobarven)

kalt — warm

voll — leer (prazen)

naß (moker) — trocken (suh)

schmal (ozek) — breit (širok)

schmutzig (umazan) — sauber (čeden)

gerade (raven) — krumm (kriv)

lustig (vesel) — traurig (žalosten)

reich und arm

(bogat) (reven)

schwer — leicht
schnell — langsam
gut — schlecht
viel — wenig
alt — jung

alt — neu (nov)
schön — häßlich — (grd, ogaben)
süß — sauer
stumpf — scharf

Mein Onkel hat ein Haus und viel Land.

Er hat auch viel Geld. Er ist reich. Mein Großvater hat kein Haus und kein Land. Er hat wenig Geld. Er ist nicht reich, sondern arm, faul und fleißig (len) (marljiv)

Die Katze liegt hinter dem Ofen und schläft. Sie arbeitet nicht. Sie ist faul. Fritz lernt in der Schule nicht. Er spielt immer. Er ist auch faul. Maria liebt die Schule und lernt dort sehr gut. Sie lernt auch zu Hause. Sie ist nicht faul, sondern fleißig. krank und gesund (bolan) (zdrav)

Anna geht nicht zur Schule. Sie liegt im Bett. Sie ist nicht und schläft nicht. Sie ist krank. Die anderen Kinder gehen zur Schule. Sie essen und trinken. Sie lernen, spielen und arbeiten. Sie sind gesund. Wer kein Geld hat und gesund ist, ist reich. Wer viel Geld hat und krank ist, ist arm.

billig und teuer
(poceni) (drag)

Ein Auto kostet viel Geld, ein Fahrrad wenig Geld. Das Auto ist teuer, das Fahrrad ist billig. Gold und Silber sind teuer. Ich kaufe gern gut und billig.

Der zweite Fall. (drugi sklon = genitiv)

der Vater — des Vaters

(oče) — (očeta) = 2. sklon

der Bruder — des Bruders

(brat) — (brata)

die Schwester — der Schwester = 2. sklon

(sestra) — (sestre)

die Tochter — der Tochter

(hči) — (hčere)

das Mädchen — des Mädchens = 2. sklon

(deklica) — (deklice)

Wir bilden Sätze mit dem zweiten Fall:

Der Großvater — des Großvaters. Die Großmutter ist die Frau des Großvaters. Mein Vater ist der Sohn des Großvaters. Franz ist der Enkel (vnuk) des Großvaters. Der Onkel (stric) — des Onkels. Anton ist der Sohn des Onkels und Erna ist die Tochter des Onkels.

Der Rhein — des Rheins. Die Länge (dolžina) des Rheins ist 1320 km. Die Stadt Köln liegt auf der linken Seite des Rheins. Das Wasser des Rheins fließt zur Nordsee.

Übungen des 2. Falles

Der Vogel — des Vogels

Die Federn, des Vogels sind bunt.

der Himmel — des Himmels

das Auto — des Autos

das Auge —

der Wagen —

der Garten —

der Finger —

der Ofen —

der Bäcker —

der Schneider —

das Lineal —

das Zimmer —

der Arbeiter — (delavec)

das Flugzeug —

das Gold —

das Haus —

das Gasthaus —

das Lied —

der Schmied —

der Film —

das Fahrrad —

der Rasierapparat —

die Farbe —

die Räder —

die Farbe —

die Pferde —

der Zaun (plot) —

der Name —

das Feuer —

das Brot —

die Arbeit —

die Länge —

die Tür —

die Arbeit —

der Motor —

die Farbe —

das Dach (streha) —

die Zimmer... sind —

die Melodie (melodija) —

die Arbeit —

Der Preis (cena)

die Lampe —

die Klinge —

groß — die Größe (velikost); lang — die Länge;
rot — die Rote (die Morgenröte — jutranja zarja);
scharf — die Schärfe (ostrina); kalt — die Kälte;
warm — die Wärme (toplota); breit — die Breite;
hoch — die Höhe (višina).

Besede:

die Seite — stran

der Nebenfluß — pritok

der Fehler — napaka

das Schaf — ovca

die Maus — miš

die Henne — kokoš

fett — masten

die Gans — gos

schwer — težak

leicht — lahek

mein — dein — sein = moj — tvoj — njegov

schwerer als — težji kakor

Več poudarka strokovnosti

Pred 24 leti ali natančno 20. 8. 1945, torej še pred uradno ustanovitvijo podjetja, sem se kot mlad gradbenec priključil »Gradisu«. Tudi oče je bil gradbeni delovodja, končno pa smo v naši družini gradbeni delavci že preko 400 let.

Tako je začel pripovedovati Albert Spindler, ki se je letos priključil našim veteranom — 20-letnikom.

Srečala sva se prvič, ko je v Soštanju kot mlad gradbeni delovodja prevzel odgovorno nalogo na glavnem objektu termoelektrarne. Že takrat se je z vsemi silami »zagrizel« v delo, nikoli ni popustil. Poln je novih idej in ima veliko organizatorskih sposobnosti in takega poznamo še danes.

Kaj si v teh dolgih letih lepega preživel v podjetju, sem ga vprašal.

Težko bi našteval, je odgovoril tovariš Spindler. Povsod je bilo lepo. Bil sem v Mariboru, Soštanju, Ljubljani in štiri leta med pionirji »Gradisa« v Nemčiji. Zelo dobro sem se počutil v Soštanju, saj je tu vladalo res pravo družabno življenje. V Nemčiji sem se navadil reda in discipline. Delo je bilo odlično organizirano, na material nismo nikoli čakali, pa tudi zaslužek je še kar ustrežal. Najraje sem seveda v Mariboru, kjer imam svojo družino. Poleg tega se še v kolektivu dobro razumemo. Mislim, da je naša enota eden izmed najbolj monolitnih kolektivov pri »Gradisu«.

In kaj želiš v bodoče?

Več poudarka strokovnosti in priznanja tistim, ki dobro delajo. Perspektive so le v dobrih in strokovno usposobljenih kadrih. Pri skupnem delu pa več odgovornosti in discipline.

Rad imam naše podjetje, zato želim, da bi v bodoče dosegali še večje uspehe, kot smo jih doslej.

Portorož - eno samo veliko gradbišče

Naše podjetje gradi v Portorožu celo »serijo« hotelskih in gostinskih objektov — Sodelujejo enote iz Jesenic, iz Ljubljane in Maribora — Delo od jutra do noči, kmalu pa že v dveh izmenah — Ljudje pravijo zdaj temu lepemu letoviškemu kraju »Razdrto pri Piranu« — Ogromni stroji so samo na enem gradbišču v nekaj dneh izkopali več kot 30.000 kubikov materiala

V Portorožu ni več idile. Ni več prijetnega miru, ni več lepo urejene glavne poti ob obali, ni več starih poslopij z lokali, v katerih je v sezoni vse polno tujcev. Ves Portorož od hotela »Palace« prav tja do hotela »Riviera« je eno samo veliko, razsežno gradbišče. Od ranega jutra do noči ropotajo po Portorožu tovornjaki, težki bagri, buldozerji in nakladači so se zagrizli v zemljo. Izginjajo stare hiše, ki smo jih poznali v Portorožu dolga leta, več desetletij. In na tem ogromnem gradbišču, ki je dolgo več sto metrov, vidiš povsod, kamor koli se ozreš, napis — Gradis.

Naše podjetje že od zadnjih dni avgusta gradi v Portorožu pravcato »serijo« novih hotelov in drugih gostinskih objektov. Pravzaprav je tu kar lep »kos« Gradisa, saj so že od poletja v Portorožu tri enote — gradbeno vodstvo Ljubljana, Mariborčani in še Jeseničani povrh. In tu je že pravcata armada gradbene mehanizacije, od navadnih kamionov do avtomobilskega žerjava »Lorain« in dveh orjaških »Caterpillarjev«, ki odrivata skale kot da bi bile drobtine.

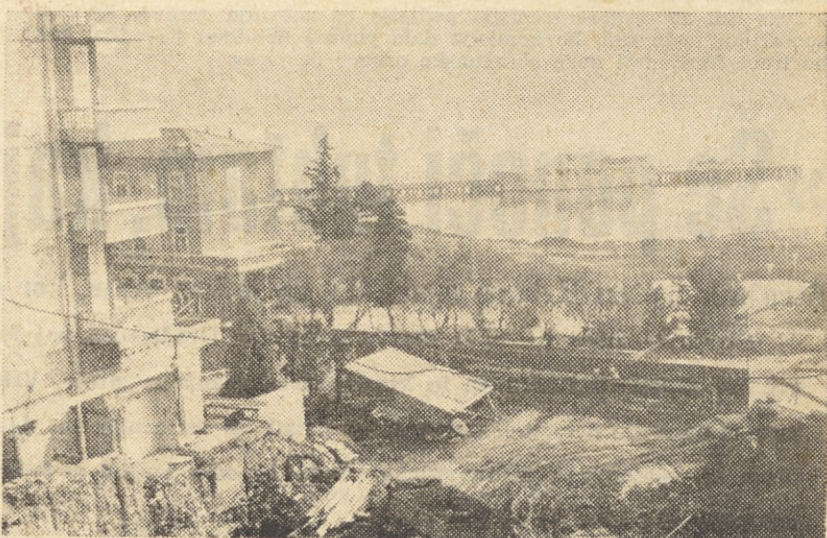
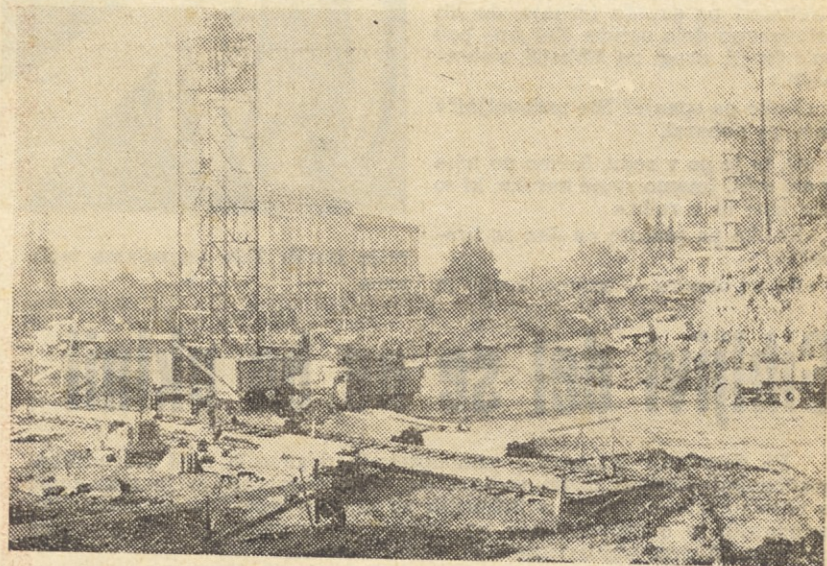
V Portorožu delajo naši delavci od jutra do večera. V oktobru in novembru so imeli srečo z vremenom, saj razen jutranjega hlada ni

bilo še nobenih nevšečnosti z dežjem ali burjo. Toda kmalu bo treba delovni tempo še zaostriti, kajti roki so zelo kratki. Prvi objekti morajo biti predani svojemu namenu že prihodnje leto maja, drugi pa do poletja oziroma jeseni 1970. Vsekakor takšni roki niso šala, prav zato pa bo treba na več gradbiščih ali kar na vseh — pač po potrebi — organizirati delo v dveh izmenah, podnevi in tudi ponoči. V vseh enotah pričakujejo v kratkem kadrovske okrepitve, v Portorož bodo prispele tudi novi gradbeni stroji. Slišali smo, da bo v tem letoviškem mestecu kmalu kar šest stolpnih žerjavov, seveda samo Gradisovih.

Kajti razen našega podjetja je tu še »Stavbenik« iz Izole, ki pripravlja zimski bazen in še nekatere nove gostinske objekte.

Seveda v tem gradbenem živzavu in direndaju, ko izginjajo podobe starega Portoroža, nekateri z otožnostjo v srcu opazujejo vse, kar se te dni dogaja v našem letovišču ob morju. Zlasti stari ljudje, ki so bolj kot drugi vezani na spomine, preteklost in tradicijo, se kar ne morejo vziveti v dejstvo, da poslopja, kjer je bila še letos poleti lekarna, trafika, ribja restavracija in drugi lokali, zdaj ni več. Mnogi se pri graditeljih in tistih, ki kaj več vedo o novih investicijah, živo zanimajo za »novi Portorož«, za vse tisto, kar še raste in nastaja pod rokami Gradisovih delavcev.

No, za uvod dovolj, zdaj pa še na kratek obisk po naših enotah, po Gradisovih gradbiščih. Začeli smo kar tam, kjer nam je bilo najbližje — pri Mariborčanih. Od mariborskega gradbišča smo se pomaknili do Jesenic, od tam pa prav do konca gradbišča — do gradbenega vodstva Ljubljana, ki gradi nad hotelom »Riviera« novo hotelsko stavbo.

PRVI OBISK PRI MARIBORSKI ENOTI

Če ne bi imeli takšnih strojev...

Ko sva prispela v Portorož in jo ubrala proti prvemu gradbišču, sva sprva nekoliko začudeno gledala, nikjer nobenega znanega obraza.

»In pogledaj, kako to, da sploh nimajo čelad na glavah? Kaj če pride inspekcija?« Kar ni nama šlo v glavo, da Gradisovi delavci nimajo čelad, saj pri nas na vseh gradbiščih zelo spoštujejo predpise o varnosti pri delu.

Toda kmalu sva spoznala, da sva v zmoti. Prvo gradbišče, kjer sva iskala Gradisove ljudi, je bilo namreč »Stavbenikovo«.

»Samo dvesto metrov naprej«, so nama prijazno pokazali pot tovariši od »Stavbenika«. In res sva kaj kmalu zagledala gradbišče Mariborčanov.

»Tu gradimo zdaj novi hotel »Center«. In še objekt, v katerem bodo lokali,« je pripovedoval šef gradbišča, tovariš Jože Grebenc. »Na objektu, kjer bodo lokali, smo že začeli betonirati temelje, za hotel pa še kopljemo jamo.«

Ko je stekel pogovor o nalogah Mariborčanov v Portorožu, je bilo hitro jasno, da so zalagali za graditelje res ogromni in da roki tudi niso šala. Ze maja mora biti predan prvi objekt, v katerem bodo lokali. Po besedah tovariša Grebencja to sicer ne bo poseben problem, kajti prvi objekt je pritrilčen. Precej trši oreh pa bo seveda novi hotel »Center«, ki ima v sebi oziroma 8 etažah kar 410 ležišč. V hotelu bo še restavracija s 550 sedeži in samopostrežna restavracija s 400 sedeži, sodobno kegljišče in drugi prostori, ki so nujni za tak moderen gostinski objekt. Novi hotel naj bi bil končan do oktobra.

»Kdaj računate potemtakem, da morate biti s hotelom pod streho?« sem pobral šefa Mariborčanov.

»Vsekakor moramo biti na najvišji etaži, torej pod streho, že konec aprila, najkasneje prve dni maja,« je odvrnil tovariš Grebenc. »Kajti, vsak to ve, da pridejo največje težave pri obrtniških delih. Mi na to že mislimo in se že pogajamo z nekaterimi solidnimi mariborskimi obrtniki.«

Potem smo se pogovarjali o mehanizaciji, o hrani in prenočiščih, o gradbenem materialu, delovnem času in drugih običajnih zadevah, ki

najbolj zanimajo vsako gradbišče.

»Hja, če ne bi imeli teh strojev,« je pokimal tovariš Grebenc. »Ne vem, kako bi sicer vse to zmogli. Kaj vse sta delala Caterpillarja! V nekaj kratkih tednih, pravzaprav kar v nekaj dnevih, smo tu izkopali več kot 30.000 kubikov materiala. Kopali bomo še nekaj dni, tako da bomo samo na našem delu odpeljali okrog 35.000 kubikov. To so za tak kratek rok res lepe količine. Dnevno smo izkopali in odpeljali tudi do 1400 kubikov. Vsekakor se takšnih količin v takšnem tempu — in potem še vseh drugih obsežnih nalog, ki so v zvezi z gradnjo novih hotelov — lahko loti samo tako veliko podjetje, kot je Gradis. Sicer pa smo zdaj tu že kar iz treh enot. In če bo treba, lahko še dobimo pomoč od tu ali od tam.«

Mariborska enota ima te dni v Portorožu 95 ljudi, računajo pa, da bodo kmalu prišle okrepitve, saj bodo potrebovali pozimi in spomladi veliko novih delavcev — tesarjev in zidarjev — ko bodo začeli graditi nove objekte. Delajo za zdaj še v eni izmeni, od jutra do večera, vendar bodo kmalu uvedli ponekod dve izmeni.

»Kaj pa hrana? In stanovanje? So ljudje zadovoljni s hrano?« me je zanimalo.

»Hrano in stanovanje smo kar dobro uredili,« je povedal tovariš Grebenc. »Kuhinjo imamo v počitniškem domu Zelezarne Ravne, kjer je pripravo hrane prevzel personal počitniškega doma. Prenočišča pa smo uredili v starejši stavbi blizu piranske ladjedelnice, v kateri smo usposobili okrog 100 ležišč. Po potrebi bomo tu uredili tudi 120 ležišč. No, pozimi in spomladi, ko bo na našem gradbišču največ ljudi — računamo da jih bo celo do 260 — bomo lahko uporabili za prenočišča še bližnjo staro stavbo, ki jo bo treba podreti. V njej je zdaj 7 stanovanj, vendar bomo stranke kmalu preselili v novo stavbo, v izpraznjena stanovanja pa bo šlo najmanj 50 ljudi. V počitniškem domu Zelezarne Ravne pa je prostora za približno 90 ležišč.«

Kot smo slišali na gradbišču, so delavci mariborske enote kar zadovoljni s hrano, saj je zelo okusna in

tudi kalorično zadostna. Za štiri obroke (zajtrk, malica, kosilo, večerja) prispeva vsak delavec 1000 starih din, 600 din pa prispeva podjetje kot regres do polne cene. Za prenočišče plačajo delavci po 70 din na dan.

Pred odhodom smo Mariborčanom zaželeli obilo uspeha in sreče pri delu, saj jih čakajo res velike naloge. Poleg hotela in objekta za lokale mora Gradis usposobiti še 2 depandansi za hotel »Palace«, tako da bo dela — in seveda tudi problemov — za vse leto 1970 več kot dovolj. Z materialom trenutno sicer ni težav: videli smo že cele skladovnice siprekasa, ki so ga navozili iz Pule. Upajmo le, da se ne bi v Puli spet kaj pokvarilo ali zataknilo, tako kot se je pred kratkim, ko je tovarna za deset dni obstala.

V KO Ljubljana in SPO so se spomnili pokojnih tovarišev

Tudi letos je že minil dan, na katerega se bolj kot kdaj spomnimo na svoje, prijatelje in sodelavce, ki so pokopani na raznih pokopališčih. Obiščemo najdražje, tiste, ki smo jim dolžni zahvalo za naše življenje, in tiste, ki smo jim dolžni zahvalo za njihov trud v življenju.

Bil je praznik, ob katerem smo se bolj kot kdaj koli spomnili tudi na delovne tovariše, ki so pred nami zapustili podjetje. Spomnimo se nanje velikokrat, tudi ob uspehih kolektiva. Zavedamo se, da je naš uspeh tudi del njihovega truda.

Ob dnevu mrtvih smo položili na gomile tovarišev, ki so bili člani kolektiva kovinskih obratov in strojno prometnega obrata, šopke, ki naj skromno spominjajo na naš spomin nanje. Položili smo jih na Zalah in bližnjih pokopališčih, prav tako pa smo se spomnili na tovariše, ki počivajo na pokopališčih v oddaljenih in zelo oddaljenih krajih, čeprav jim nismo mogli položiti cvetja.

Franci Rakun

OD LEVE PROTI DESNI: Teren je zelo težaven, brez miniranja in vrtnih kladiv ne gre — Stop, prednost imajo avtomobili Gradisa — Vodstvo poslovne enote mariborskih graditeljev — Zelezokrivce čaka še veliko dela

»Koliko je terenski dodatek? Ne vem...«

Mijo Barić najbolj pogreša toplo prho, da bi se lahko enkrat na teden umil

Kvalificiranega tesarja Mija Barića so poklicali s stavbe v pisarno gradbenega vodstva Ljubljana. Ljubljancani že od zadnjih dni avgusta gradijo v Portorožu nov hotel »Jadranka«, ki se te dni, ko smo obiskali gradbišče Ljubljančanov v Portorožu — 20. oktobra — že dviga do tretje etaže.

»Hrana se mi zdi nekoliko slabša kot je bila prve dni,« je pripovedoval tovariš Barić. »Saj ne rečem, da je slaba, to ne. Ampak veste, delavec, ki dela ves dan od jutra do večera, mora že imeti precej dobro zaželeno hrano. Sicer se mi pa zde količine zadostne.«

»Pa vam je težko delati 12 oziroma 11 ur?«

»Meni to ni težko. Vajen sem delati od jutra do noči,« je odvrnil. »Nekateri pa seveda tarnajo, da jih celodnevno delo utruja. Eni smo pač bolj čvrsti, drugi pa šibkejši, slabotnejši.«

»Kako pa spanje? Ste zadovoljni?« sem ga pobaral.

»O, to je pa v redu. Spimo po trije v eni sobi. Imamo svoje barake, ki so kar lepe in v redu.«

»Koliko pa plačate na dan za hrano?«

»Za tri obroke — malico, kosilo in

Mijo Barić: Zelo pogrešamo toplo prho

večerjo — moramo prispevati vsak dan po 1100 starih dinarjev.«

»Kaj pa terenska? Ste zadovoljni z njo? Koliko sploh imate terenske?« sem spraševal.

Mijo Barić je skomignil z rameni. »Ne vem, koliko imam terenske. Računal in računal sem sam pri sebi, mislim, da bi moral imeti vsaj 128 din na uro. Sicer pa bi moral dobiti še nekoliko več, tako vsaj mislim.«

»Kaj pa drugi? Ali tudi ne vedo?«

»Najbrž nihče ne ve točno, koliko dobimo,« je odvrnil tovariš Barić. »Vprašam tega ali onega, pa ne ve nič točnega. Tudi mene vpraša ta ali oni. Nekateri govorijo, da imamo 133 din na uro, drugi 168 din. Po mojem bi morali imeti toliko, kot smo dobili v Plominu ali v Opatiji.«

»Ali vas še kaj posebno moti? Česa še morda pogrešate?«

»Ja, kaj bi rekel,« je razmišljal. »Morda toplo prho. To bi si res želel. Tako da bi se lahko vsaj enkrat tedensko, ob nedeljah, temeljito umil. Imamo sicer manjši kotel, ki drži menda 60 litrov. Ampak, kaj je to za 100 in več ljudi. To je komaj, da si umijemo roke. Saj veste, delavec, ki dela ves teden, je umazan, poten, poln prahu. Vsaj enkrat tedensko se ti prileže, da se temeljito umiješ s toplo vodo. Čeprav smo tu na morju, si z morjem zdaj pozimi ne moremo dosti pomagati, do junija brčkone nihče ne bo lezel v morje, da bi se tam pošteno umil. Sicer sem pa slišal, da bomo tudi to zadevo uredili.«

Prišli smo v urejene razmere

Na gradbišču mariborske enote smo poiskali dva dobra in stara Gradisova delavca, Ludvika Spindlerja in Martina Vrančiča.

»Prve dni smo se sicer še malo lovili, saj se človek ne more takoj znajti v novih okoliščinah. No, zdaj pa smo se tu že čisto privadili,« je poudaril Ludvik Spindler.

»Kaj pa hrana? In stanovanje? Ste zadovoljni?«

»Prav nič se ne moremo pritožiti,« sta oba prikimala. »Sploh smo prišli semkaj v urejene razmere. Ko smo prišli v Portorož, nas je že vse čakalo pripravljeno — prenočišča, urejena menza, gradbišče. Ne spominjam se, da bi bilo na kateremkoli gradbišču tako dobro urejeno glede hrane in prenočišča. S tem sicer ne trdim, da smo imeli na drugih gradbiščih slabo urejeno prehrano in prenočišče. Toda tu je res dobro poskrbljeno za nas,« je razlagal tovariš Spindler.

»Koliko pa delate dnevno?«

»Tako kot vsi drugi. Od 6. zjutraj do šestih zvečer. Tudi ob sobotah. In dve nedelji smo delali tudi dopolne.«

»Kaj pa obiski domačih,« sem vprašal.

»Za praznik mrtvih smo bili doma,« je odvrnil tovariš Vrančič.

»Šli smo domov skupinsko, z avtobusom. Zdaj, ko nas bo vse več in ko se bo začelo delo v dveh izmenah, bomo menda redno lahko šli domov vsak mesec enkrat, seveda spet skupinsko.«

»Koliko pa plačate dnevno za hrano?«

»Enega jurja. Ampak se splača. Hrana je res dobra, po mojem skoraj ne moreš dobiti boljše za ta denar. Imamo vse štiri obroke — zajtrk, malico, kosilo in večerjo,« je razlagal tovariš Spindler.

»Koliko pa imate terenske?« me je zanimalo.

»Ja, po pravilniku. Toliko kot povsod. Za 40 odstotkov je povečane,« sta odvrnila.

Potem smo se pogovarjali o kratkem roku, o vseh nevšečnostih, ki utegnejo pozimi ovirati normalno delo. V Primorju sicer ne bo toliko mraza kot na Stajerskem, zato pa je lahko kaj neprijetna pozimi burja in tudi deževje lahko precej prekriža račune gradbincem.

»Ja, kratek rok je, res kratek,« je menil tovariš Spindler. »Ampak, kaj hočemo. Gradis je delo prevzel in ga moramo opraviti, saj je to nam vsem v prid. Vsi skupaj moramo pošteno zavahati rokave in krepko poprijeti za delo, pa bo šlo. Druge izbire pač nimamo.«

Giblivi del se ne bo ukinil

Po dosedanji razpravi o samoupravnih dogovorih med slovenskimi gradbenimi podjetji lahko sodimo, da bodo dogovore, to je sporazume o obračunskih osnovah, o kriterijih za delitev dohodka, o minimalnih standardih in o zaposlovanju ter izobraževanju podpisala vsa gradbena podjetja, in sicer najverjetneje 10. decembra letos.

Edino za sporazum o terenskem dodatku se podjetja še ne morejo zediniti. Kaže, da bo treba doseči najprej načelen dogovor na zveznem nivoju. Do takrat pa bo najbrž ostalo še pri starem načinu izplačevanja terenskega dodatka, kolikor podjetja že zdaj ne bodo svoja določila o terenskem dodatku prilagodila predvidenim določilom sporazuma.

Naše podjetje je sodelovalo zelo aktivno v akciji sporazumevanja. Na šdelavski svet je po poprejšnji razpravi v enotah in kritični razpravi na svojem zadnjem zasedanju dal svojemu predsedniku in glavnemu direktorju pooblastilo, da v imenu podjetja podpiše sporazume.

Kaj lahko pričakujemo od sporazumov in kaj moramo mi storiti za njihovo uresničitev, je moč razbrati iz brošure ljubljanskega mestnega odbora sindikata gradbincev, ki jo je dobil vsak delavec. Konkretno za naše podjetje pa veljajo ugotovitve, ki jih je objavil naš vestnik v oktobrski številki pod naslovom »Osební dohodki po samoupravnem dogovoru«.

Medtem so se pojavile govorice, da se bo ukinil terenski dodatek, da ne bo več gibljivega dela, nastale so nejasnosti okoli skrajšanega delovnega časa in še druge razlage, ki ne odražajo misli, vsebovane v sporazumih in stališčih sindikalne organizacije.

Glede terenskega dodatka — kot rečeno — bo zaenkrat najbrž ostalo še pri starem.

Giblivi del se ne bo ukinil, nasprotno, tisti del (akord, na primer), ki je rezultat prizadevanja pri delu, mora ostati neokrnjen.

Pač pa bo treba tiste akorde in odstotke presežkov, ki so bili marsikje izračunani na pamet ali pa na podlagi izkustvenih norm, v bodoče pravilneje obračunavati, ker bo sicer dejansko zmanjkalo denarja za akordne presežke povsod tam, kjer ne bodo pokriti z delovnimi rezultati.

Preostali gibljivi del — predvsem dobiček oziroma osebni dohodek po uspehu enote — se bo zmanjšal pri slabših enotah, medtem ko pri dobrih enotah tega ni moč predvideti.

V popravljenih, to je povišanih osnovah bo prehod na 42-urni delovni teden že vsebovan.

Te dni se sestane komisija podjetja za notranjo delitev. Ko bodo sporazumi podpisani, bo komisija dala povsod določena navodila, kako bo treba izračunati nove obračunske osnove delavcev.

»Še ponoči tuhtam, kaj je v betonarni narobe«

Strojnik Anton Erbaus pravi, da ga je kar sram, ker čisto nova betonarna skoraj vsak dan »sabotira«

Strojnik Anton Erbus iz Maribora je star Gradisovec, saj že

več kot desetletje uravnava in krmili razne gradbene stroje. Vrh tega se na svoje delo tudi dobro spozna, zato ga vsi cenijo kot do-brega in sposobnega strokovnjaka. Toda ko smo z njim govorili pri kosilu v menzi, je bil kar obupan.

»Veste, šef me je želel sem doli, v Portorož, ker me pozna in mi zau-pa,« je pripovedoval. »Zdaj se moram pa stalno jeziti s popolnoma novo betonarno. Vsak dan je kaj narobe, vsak dan moramo nekaj popravljati. Povem vam, da mi je kar težko pri srcu, ker stroj ne gre tako kot bi moral in kot vsi na gradbišču pričakujejo.«

Potem je našteval vse mogoče vzroke, ki po njegovem mnenju bo-trujejo najrazličnejšim »sabotažam« nove betonarne. Dejal je, da beto-narna dobiva premalo vode oziroma pride v stroj prepočasi. Tako beton ni dovolj moker in seveda to ni rav-no dobro. Potem je morda kriva tu-

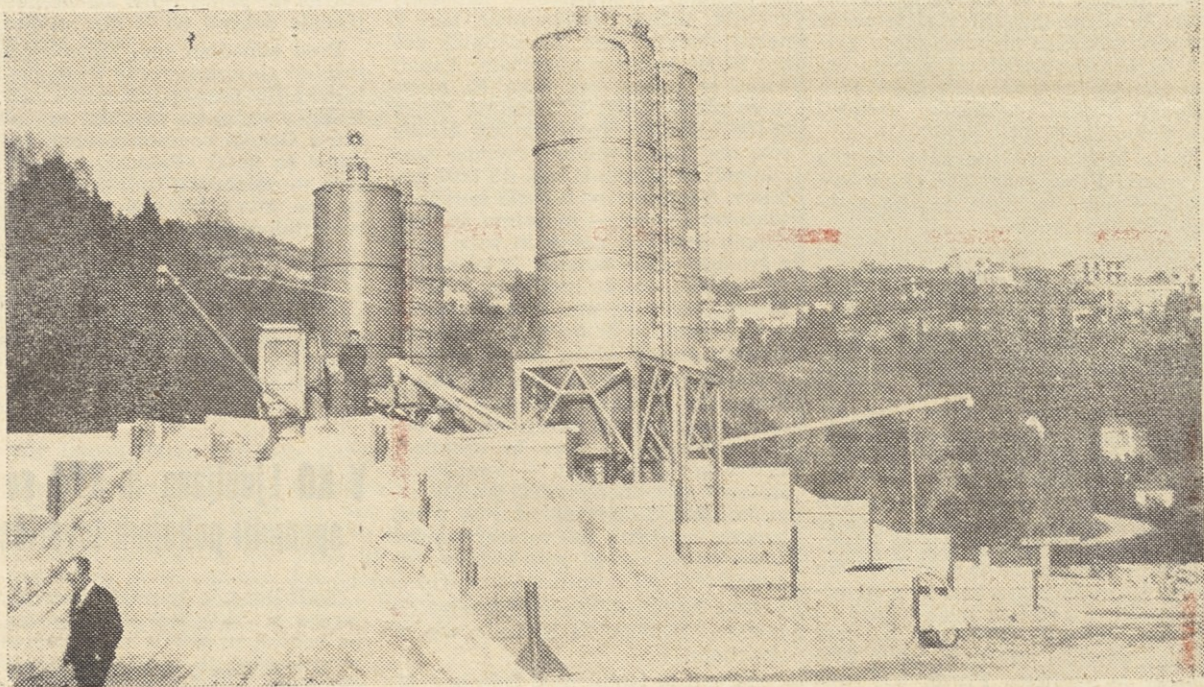
di slaba napetost električnega toka. In slednjič je verjetno nekaj krivde tudi na materialu, saj imajo v Por-torožu oster drobljenec oziroma se-kanec, medtem ko drugje marsikje uporabljajo rečni material. Sicer je pa brčkone glavni vzrok v tem, da je celotna naprava še nova, da še ni — kot pravimo — »ulaufana.«

»Zelo rad delam s stroji. To delo me resnično veseli. Toda stroj mora teči, da je veselje. Tu pa skoraj zgubi živce, saj je vsak dan nekaj narobe,« je pripovedoval tovariš Erbus. »Če verjamete ali ne, marsikdaj še ponoči ne morem spati, ker pač tuhtam, kaj bi moglo biti v betonar-ni narobe. Res, strašno me nervirajo

te vsakdanje okvare, neprestano »šraufanje.«

Seveda se ne grize samo strojnik Erbus, marveč »gre na živce« ta no-va betonarna brčkone tudi drugim. Slišali smo, da je prišel v Portorož tudi inž. Franc Marinič, in kot je povedal tovariš Erbus, je s strojniki vred zavihal rokave in ves dan »šraufal«. Toda betonarna še kar naprej nagaja, vsak dan jo zagode tako, da se kar na lepem ustavi. In potem je treba popravljati, po-pravljati in spet popravljati.

»Zdaj še nekako gre, ko gradbišča še ne potrebujejo toliko betona,« je nadaljeval tov. Erbus. »Ampak kaj bo takrat, ko bodo začeli na veliko betonirati na vseh gradbiščih — pri Mariboru, Ljubljani in Jesenicah? Kaj bo takrat, ko bodo delali na grad-biščih noč in dan, ko bo morala be-tonarna dajati beton tudi ponoči?« Toda brez skrbi — naši strokov-njaki bodo do takrat to pripravili. Potem je pripovedoval o svojem delu na raznih gradbiščih, na primer v Kidričevem na elektrolizi in far-makonov, pa na raznih objektih

Nova betonarna v Portorožu. Temelji za tretjo betonarno so že zabetonirani. Betona torej ne bo manjkalo

v Celju in Mariboru. »V Kidričevem sem imel staro betonarno nemške znamke »Arabau«. Tista naprava je bila še na ročni pogon, saj ni imela avtomatike,« je pripovedoval. »Am-pak delala je tako kot švicar-ska ura, čeprav je bila na ročni po-gon. S tisto staro betonarno sem na-redil še enkrat več betona kot s to-le novo...«

Pogovarjali smo se še kar naprej o tej nesrečni betonarni, o bimetalnih relejih, ki se segrejejo in ustavijo mešalec in še o marsičem.

»Tudi žične vrvi so že slabe, ne-katere se že kar cefrajo. Naročil sem nove, že pred 14 dnevi,« je omenil tovariš Erbus, »pa o novih še ni ne duha ne sluha. Kaj pa bo potem, če se mi slaba vrv utrga in pade pol-na »kastrola« na dragoceno tehni-co?«

Potem, ko je pokosil, se je spet odpravil na betonarno. Zazeleli smo mu, da bi bila čimprej v redu.

»Saj bo, saj mora biti!« je odvr-nil. »Ampak precej živcev pa te le stanejo takšne vsakdanje sabota-že...«

Na Poljskem, kjer so še zelo po-božni, je šel mešan vsako leto na deželo na počitnice. Nekdo je srečal kmeta in ga vprašal, če hodi kaj v cerkev. »To je odvisno od tega: če je suša, ne grem, če dežuje pa grem. Ljubemu Bogu moramo dati vedeti!«

Anton Erbus: Prepričan sem, da bo-mo uspeli